

50,000 ԹՈՒՐԻՔ ԶՈՐԲԵՐ ԵՒ 325 ԳՆԱԿԱՆՈՒՆԵՐ
ԱՆՉԱԿԱՆՈՒՆ ԶԵՌՔՆԵՐ ՄԵՋ

ԱՄՏՄ, Սեպտ. 29 — 50,000 թուրք գերիներ
և 325 գնապաններ համարում են մինչև անցալ
ուրբաթ գիշեր Պաղատանի անդլախան քաղաքին: Հակա-
ռակ պաշտանական հաղորդագրություններ: Հակա-
ռակ թուրքերուն ընդգրկումը Տերեբուսի շրջ-
անին մէջ, անդլախան յառաջ շարժելով անցան
Յուրդանան գետը: Դեպք հարաւ՝ բրիտանական
հեծելազորքը շրջը թշնամին գնդի հիւսիս Մեդե-
րիայի անդին և միացաւ: Հիմադի թաղաւորի գոր-
չութիւնը:

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈՐՈՒՍԵԸ 3 ՕՐՈՒՆ ՄԵՋ

ՓԵՐՄԻՉ, Սեպտ. 29 — Յարմաղի, անդլախան
անդլախանի և պէն գործերը վերջին երեք օրուան
մէջ գրաւեցին 40,000 գերիներ, 300 թնդանոթներ:
Ուրիշ 18 և անցին գաղանկները վերջուցին
200,000 գերիներ, 3000 թնդանոթներ, 20,000 գրե-
պարներ և անասին քանակութեամբ արգամբ-
ները ու պաշար: Այս հաշիւնը դուրս են Մալեդո-
նիայ և Պաղատանի մէջ թշնամին կրած կորուստ-
ները:

ՊՈՒԼՄԱՐԻԱ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԳԱՇՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
ՊԱՇՏԱՆՆԵՐԸ

ԱՄՏՄ, Սեպտ. 30 — Անարի Պոնար 10, Անդ
լախ գաղանկին նախարար, Կիւտ Նոյի մէջ խոսե-
լով այսօր ըսաւ թէ՝ Պաղատանի գաղանկաւոր-
ութիւնն արարագրուեցաւ, որով թշնամութեան
ներքէն այսօր կէտքին վերջացան:
Ասորապէս անգլանները համաձայն Պաղ-
ատանի կառավարչական կը յանձնէ գաղանկեցնե-
րուն երկաթուղային գծերը, ըսաւ Մ. 10:

ՅԱԶՈՐԻ ՔԱՅԼԸ ԹՈՒՐԻՔԻՆ Է

ԱՄՏՄ, Սեպտ. 30 — Զորաւոր կարծիք մը կը
տարէ հոս, այս կէտքին, թէ թուրքի կողմէն
հաշտութեան առաջարկ մը մտաւորաւ:
Փարսի կը գնդուցանէ թէ՝ գաղանկեցներու և
Պաղատանի մէջ գնդապարտ մը ստորագրուե-
ցան գաղանկեցներու ընդհանուր դժուար պայման-
ներով: Այս յայտարարութիւնը պաշտօնական կա-
տարուեցաւ:

Պաղատանի գաղանկեցներուն գնդապարտը ըս-
տարագրեց այսօր, անոնց դժուար պայմաններով:
Կեդր. Պաղատանի գնդապարտութեան առաջին օրու-
նէն իջնալին: Պաղատանի ընդունեց գաղանկեցնե-
րուն պայմանները որով թշնամութեան ներքէն յիշ-
եալ երկրներուն մէջ վերջացան: Կիսապաշտա-
կան պայմանները ստացան յաւանք: Համաձայն,
գաղանկեցներու պայմաններն են՝ պաղատան քաղա-
քին գործարարութիւն և պաղատանի: Եւ քաղաքի
գաղանկեցներու հաղանկներն:

Պաղատան, ուրեմն, գաղանկեցներու թնդա-
քին առկա մտնելով՝ Կեդր. Պաղատանի գոր-
ծարաններուն Պաղատան և Մեդալուր Արեւելի
մէջ մտալը յետին մայր մտաւորութիւնը պիտի գա-
նայ: Պէրսիան և Պաղատան մէջ իր քաղաքը թուրք
զինքն պիտի կորսնցնէ և Ասորիա և Մեդալուր պիտի
ըլլայ արշաւանքի մը Գաղատան հովանին:

ԶԻՆԱԿԱՆՈՒՆ ԶՈՒՆ ԶԻՆԱԿԱՆՈՒՆ Է

ԱՄՏՄ, Սեպտ. 30 — Պաղատան և գաղա-
նկեցներու մէջ կըրուած գնդապարտը՝ դուրս
գնդապարտութեան և քաղաքական հանգամանք մը
շուրջ: Պաղատան կը համաձայնի պարզել Սեր
պիւր և Յունաստանի մէջ իր գրաւած բոլոր հո-
ղանկները, անմիջապէս ցրուել իր քաղաքները և
բոլոր փոխադրական ինչոցները յանձնել գաղա-
նկեցներուն:

Պաղատան նաև պիտի յանձնէ իր նաւերը և
նաւարկութեան թնդալը Գաղատանի միայն և պիտի
արտանդ գաղանկեցներուն ազատ գործանք Պաղ-
ատանի մէջ գնդապարտութեան գործարարութիւններու
համար:

Բոլոր պաղատանի գնդերը և փամբուրանե-
րը գաղանկեցներուն թնդալը առկա պիտի պահ-
ուին: Գաղանկեցները իրաւունք պիտի ունենան
գործելու: Բոլոր կարեւոր քաղաքական գիշերքը:
Միայն Մալուր թղթակցը կ'իմանայ թէ Պաղ-
ատանի գնդապարտական գրաւումը պիտի ստանան
անդլախան, Քիստանի և խաղապան գործարա-
նակները: Իսկ պաղատան հաղանկները պիտի
գրաւեն Սերպիա և Յունաստան:

Այս գնդապարտը կը նշանակէ Պաղատանի կա-
տարելով գնդապարտական անմիջապէս թնդալը
այս ևս կը զարկի առջին մը բլուր:

Պաղատան մէջ հոգային կարգադրութիւններու
և անմիջապէս հաղանկներու բոլոր ինչոցները գիտ-
մամբ զանց անմիջապէս խորհրդակցութեամբ:

Գաղանկեցները սեկ կարգադրութիւն մը չըրին
ձերբանկաւ թաղաւորի մասին, անոր գիշերը
դուրս ներքին ինչոցի նկատելով — ինչոցի մը գոր
պաղատանի իրենց կրնան յանձնել:

Զինադարար պիտի տնէ մինչև որ վերջական
ընդհանուր հաշտութեան մը կայանայ:

ԳԵՐՄԱՆ ԶԻՆԱԿԱՆՈՒՆՈՒՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏ Է

Ամբիւրստանէ քաղաքը հեռագրի մը կրտ թէ
ասորա—գերման գործարանները հարաւ են Սո-
ֆիա, և թէ պաղատան ժողովուրդը մեծ խանդա-
վառութեամբ ընդունին և զանեն:

ԱՄՏՄ, ԵՄԲ — Այս լուրը գերմանական աղբիւ-
րէ կուգայ և չի կարծուիր թէ ասորա—գերման
գործերու ներկայիս վիճակը կրնայ փոխել Պաղա-
տանի նախապայմանները:

ԹՈՒՐԻՔԻԱ ԿՐ ԶՈՒՆՈՒՆ ԳԱՇՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԱՄՏՄ, Հոկտ. 1 — Թուրքիոյ կողմէն գաղ-
անկեցներուն հետ պաշտօնապէս մը կ'ընելու մասին
նախնական շտապող քաղաքի անունով են, կրտ
միջոցներէ ներս:

Մինչ կրտուի թէ այս քաղաքը կ'ապաւորուե-
կան են, գաղանկեցները ըսաւ ուղադրութեան չը-
պիտի գործանեն անոնց, մինչև որ պաշտօնական
հեռագրի մը չստանան:

Գաղանկեցներու ուղադրութեան այժմ կ'ընդ-
նայուն է թուրքիոյ միայն որ կրտուի թէ չստանա
Պաղատանի օրինակին պիտի հետեն: Զոր. Ալլեմ-
պին Գաղատանի գնդերուն մասնացած է և Պաղ-
ատանի առաջարկած է գաղանկեցներուն օրինակ
Թուրքիոյ զին արտադրութեամբ: Պէրսիան մէջ ամ-
բարեւ հաշտութեամբ մտաւորութիւն է Պաղատանի
գնդապարտը և գերման ասորականութիւնը գրե-
տաւոր կ'ընել և զայն զայն: Գերման վարչապետ
և մտաւորական նախարարը հրաժարին են: Արեւ-
մարտան նախարար միայն անդլախան շրջապատ
են Կապուրէն և առանձին Ռուսիոյ: Գերմանացի
սկսեւ են պաշտօնատարի նախաձեռնելու: Հիմաձե-
պաղատանի գնդէն:

ՀԻՆՏԵԼՈՒՆԻՔԻ ԱՍՊԱՐԷՏ ԲԵՆԱԿԱՆՈՒՆ

ԱՄՏՄ, Քանթիւն, գերման քաղաքականութեան
նկատմամբ գիշերքներէ մէկը, և Կապուրէն վերջա-
պէս ինչպէս գաղանկեցներուն մեղքը: Մարաշիա
Յուշի առկա, ուրեմն, այժմ արագ յառաջագոյց
մը լայն զուտներ կը բացայտին: Երկու ամսուան
մէջ միայն անդլախան այս նախապէս միայն գրա-
ւած են 124,000 գերիներ և 1400 թնդանոթներ:

Վերջին օրերու գնդերը ստակալի յուսաշա-
կացութեան մը մասնակցէ և գերման պիտական ա-
ռաջարկները: Գերմանիոյ պիտական գաղանկե-
հրաժարած է ամբողջապէս: Գերման ընկերա-
բանական օրաթերքը, «Պարսիացի», հետեւալ տողե-
րով կը ներկայացնէ տիրող կացութիւնը:—

«Պաղատան կը լքէ Կեդր. գնդապարտութիւնը հաշ-
տութեան կնքելու համար: Մենք, գերման ժողո-
վուրդս, ուրեմն կը մտնենք միայնակ գնդապարտ
համար Քիստանցիներուն, անդլախաններուն և ա-
մերիկացիներուն, մեր թիկունքը պատին տուած,
մահը սպառնալով մեզի: Ահա՛ այս է կացութիւնը
որուն առջև կը գտնուինք այսօր և պէտք է որ ա-
րիւթեամբ կուրծք տանք անոր»:

«Եւրոպ. Ամալիքը» ևս կ'ըսէ:—
«Ո՛ր որ անտես կրնայ ընել այն փաստը որ
Պաղատանի ճշմարտութիւնը ի յայտ կը բերէ: Ո՛ր
պիտի ըլլայ մահիկ գայն»:

Պաղատանի Մանրագրութիւն

Ռուսական գրեթէ պարզապէս է գերման և ա-
րաւորացի գործերէն որոնք գրուած են Պաղա-
տանի Պէրսիան—Պաղատան երկաթուղիի գիծը պահա-
նելու գաղանկեց նախաձեռնութիւններու գնդ՝ Կրտուի
թէ 250,000 ասորա—գերման գնդապարտ կան
Պաղատանի մէջ, տաղաւրդու համար Մալուրի
փաշայի պաշտօնները:

— Այսպէս ինչպէս ասորապարտները
կը նախաձեռնէ չի չըբաւարարուին: Համար
— Խաղապան նախաձեռն կ'առնելու յուսով
րուն Կաղանկեցներուն մը սկիւր Ասորիոյ միայն:
— Անդլախան պաշարած են Գաղատան և գա-
ղանկեց գրեթէ հասած են Պէրսիոյ:

Ի ՊԱՏՏԻ ԲԵՐԵՆԱԿԱՆՈՒՆ

«Հայրենիք» թղթակցը կուտայ նկարագրու-
թիւնը այն չըբաւարարին՝ որ ասորապարտ է Լոնտոնի
Հ. Ալլ. Միւրիսի կողմէ ի պատիւ Քիստանի:

Անգլանի ներկայ կ'ըսած են մտաւորապէս 70
հիւրեր, որոնք մէջ կ'ըսած են նաև անդլախանի,
անդլախանի, ուսուցիչ, պրիւսիական, սեր-
պեր, միացիներ, ինչպէս նաև Սերպիոյ արքայի
կուտայ Հայր Նիքոլայ, որ հանդիսաւոր կ'ընդուն
օրհնած է սեղանը:

Մեր ընկերակցներուն կուտանք այս թղթակ-
ցութեան այն մասերը, որ կը պարտականին լի-
վարանդանի և Քիստանի հեռաքցիքի նախ-
ըր:

ԸՆԿԵՐ Վարանդանի մասը:—

«Երախտագրութեան համար չէ, որ այս նա-
խեր կ'արտապահեն: Քիստանիները պէտք չու-
նին Երախտագրութեան զգալիներուն արտապա-
տութեանց: Անոնք կը կատարեն իրենց պարտա-
կանութիւնը, որպէս աղիւս՝ ու վեհանք մարտնչո-
ղներ՝ յանուն արքայութեան և ազատութեան:

«Եւրոպ. իրեն առաջինը ասորապարտ մարդե-
րէն, կըր տակալին արքայութեան նախարար
էր, արտապահեցի այս խոսքերը: «Թրքաշա-
տանը ինքնուրէն և ինքնավար»: Յետոյ իրեն նա-
խարարութեան և քանակի հրամանաւոր, զուր ք-
րիք ամէն րան՝ աւերած ուն արքաների Հա-
յաստանը վերականգնելու նպատակով»:

«Զեր յաջորդները ուղեցին ձեռն առնել վեհա-
նքն ըլլալ: Անոնք հոգակցին թրքաշատանի
անկախութիւնը: Անոնք թիւրքա պատրաստ էին
Ռուսաշատանին ալ միանգամայն մեկը յանձ-
նել, սակայն ... միանգամայն այս պարտութիւն
էս կ'անհայն ուսուցան գործը Հայաստանէ և
հարկեցին համար թուրքերու արշաւանքին առ-
ջէն գնդի Կոմիտէ»:

«Հայկական ինչոցի մէջ առանձին ուժով Երեւն
հեա խօսքի ու գործի այն իրեւորաւ կ'ապաւ-
րին, որ պաղատանի կ'անուն ու սխալեմ ըրած
են: Անոնք՝ պաղատան հեա՛նք արգելած, գոր-
ծով պաշտան ու գաղանկ՝ ինչ այս աղբիւրէն:
Անոնք՝ ամբողջ, գործով՝ քանգի: ամբող-
ջարութեան բոլոր հիմքերուն, արշաւանք արդ-
տաւորի գնդէ, արշաւանք՝ բոլոր ամբողջար
և սոցիալիստ նախապայմաններուն գնդէ, հայաստան
ամբողջ՝ սոցիալիստական մտաւորականութեան
գնդէ, վերջապէս, բոլոր, վարչապետը Մալուր-
նալիք փողովքը, որ գաղատանը և անմիջա-
պէս հիմքերու միայն, Մալուրնալիք փողովքին,
որ կ'ըսած է բոլոր յեղափոխական կուսակցութեան»:

ներուն երազը՝ բոնակալութեան գնդ մ'ըսած մեր
երկար ու ծանր պայքարին մէջ: Անոնք՝ ուղա-
պատ ընկերապարտներ, իսկ իրականութեան
մէջ անոնք կը գործադրեն կուտայ ու գաղանկի նի-
թաղապարտութեան վարչապետութիւնը ... Կա-
ցութեան աղիւս այսօր բուն աշխատաւոր ժողո-
վուրդը չէ, այլ վերջին թափափուրը, լուսնե-
պարտաւորաւոր, որ ջերմապէս գրեւծ է պաղ-
անկեան աւազանը՝ ոչ թէ անոր համար, որ վե-
րաշինէ Լաւրենիքը աղիւս աշխատանքի, հաւա-
սարութեան ու արգարութեան հիմքերուն միայն,
այլ անոր համար, որ միմիայն ինքը հարստանայ
ի հաշիւ ուրիշ զաւակաւորներու, թաղան ու յա-
մարտակի: Անոնք առաջադիւրք, ընկերապար-
տութեան նոյնպիսի մարտնչութիւն է, գաղանկեցութեան
բոլոր արտապահութեան, միտումը այն լայն, մար-
կայական կ'առնելով, որով տողապարտ է ամ-
բողջ ասորապարտութիւնը և որ բարոյացած են մի-
այնոց ի վեր՝ ուսուցան մեծ մտածողները՝ Հը-
ցենէն ու Չերիկեւիցին մինչև Լաւրայ և Միւրա-
յիլովիքը»:

«Անոնք հարուած մը կը կրէ ընկերապարտական գա-
ղապարտ ամբողջ աշխարհի մէջ և ընկերային յա-
մարտնչութիւնը կը զանգուար թիւրս ամբողջ
առանձին տարիներով ... Վերջապէս պաղանկե-
կան ուժի մը միայն Ռուսաստանը, լուսնե ու
փոշիի վերածեց բանակը, քարոզանք բոլոր ար-
գիւստարեւորութիւնը և ամէն ինչ, տիրեցին սպիւր,
աշխատանքները, քաղաք ...

«Եւ ԼԵՐ, Աստուած մի՛ արաւել յեղափոխու-
թեան անիւր յանկարծ վերափոխ չըլի ու վերա-
դառնայ ցարկիւր իր բոլոր արշաւանքներով, պա-
տաւարանաւորները պիտի ըլլան սպառնալի, քան
զուրկ այլ ողբալի տաղանքները, որոնք արշա-
ւարանիւր փոքրամասնութեան կամը և էփօլի-
սիան, հոյուրիթ բոլոր օրհնները, վեհանք ի-
րականացնել սոցիալիստական կարգերը՝ յետա-
մընց կ'առանձնապարտական երկրի մը մէջ»:

«Յետոյ Եւրոպ. աղիւս, որ պիտի չվերադառնայ
հին, ճղողալ ուժի մը: Ան պիտի յենք գերմա-
նական տակներու միայն, իսկ Գերմանիան, փառք
Աստուծոյ, արդէն կ'որոնցուցած է հաւաքը իր
քանակին անպարտաւորութեան նկատմամբ»:

«Պաղատան իր հոգեվարքի օրերը կ'աղբիւ, շա-
րունակեցէ՛ր, ընկեր Քիստանի, մեր լինել աշ-
խատանքը, անմիջ զինով քարեկաններու և աղ-
իւս հակառակորդներու թնդապատութիւններուն,
բայց նաև արշաւանքներով բոլոր անիւրա յարձա-
կանները՝ աղիւս ու ծախս»:

«Պաղատան հոգեվարքի մէջ է, և հեռու չէ մեր
արդար յարձանակի օրը: Ռուսաստանը չի կրնար
մեռնիլ, ան պիտի վերածնի անիւրապարտութեան ու
քաղաքի մէջէն ... Կեցցէ՛ր միայնալ և ազատ Ռու-
սաստանը, կեցցէ՛ր համառօտական Մալուրնալի
փողովքը»:

Քիստանի ճառը:—

«Երախտութեան օրերու մէջ է, ըսաւ ան, որ
կը ծանցուին քարեկանները:

«Ռուսաստանի այս մայրաքաղաքի տաղանքի օրե-
րուն մէջ հայ ժողովուրդը հաւատարմ ու քա-
րեկան միայն ընդհանուր Հայրենիքին, մինչ Քի-
նը, յաւիտ, ուրախացի, վրացի, թաթար և ու-
րիշ ցեղերը մեկը դուստանցին:

«Ես առաջին անգամ գնացի Կոմիտէ ու Ռուսա-
շատան 1915 թ. մէկը, երբ — Սարգսիւնի
նախաձեռնութեամբ առաջ — թուրքերը գրտէ կու-
տային գնդի թիֆլիս և ամբողջ ասորապարտու-
թիւնը կը պատրաստուէր փախչելու ... Միմի-
այն հայերն էին, որ վեհանք պաշտպանել Կոմ-
իտէի մայրաքաղաքը, մինչ վրացիներն ու թա-
թարները կը մերժէին Կոմիտէի թուրքերուն գնդէ:
Եւ ի վերջոյ թիֆլիսի Քաղաքային Դումայի
հայկական հաստատան ճիգերով կարգաւորու-
եցաւ միմիայն՝ թշնամին գնդ պաշտպանելու
համար:

«Եւ հայերը տակալին կը շարունակեն կուտիլ:
Անոնք միայն մեկը հեա, օրովհետեւ հին ուժի մը
օրով, անոնք ամենին շատ տառապեցան: Պիտի
գա՛յ, յուսով եմ, մամը, երբ հայութիւնը պիտի
ստանայ արդար հաւաստանք իր արեւմալի և յու-
սահաւ ճիւղերուն փոխարէն:

«Ես խոսեցայ միայն աղբիւրուն դաւաճանութեան
մասին, բայց ևս չեմ լեցուած դաւաճանութեան ու
վերջապարտութեան զգալիներով այս ժողովուրդ
և թշնամի կ'որոնցներուն տակ անահաւատած
աղբիւրուն հանգիւղ: Ռուսաստանը լայնաբեր
ու վեհանք, պիտի տայ բոլորին իրենց արդար
իրաւունքներն ու ազատութիւնը:

«Չաղաքանց օրաին եմ արտապայտան զգա-
ցուեցներուն և քաղաքական նախաձեռնութեան
հետոյ եմ, որ հայկական կրած մարտնչութիւն-
ներուն և մեր երկրի մայր կարգութեան, շուտով
պիտի իրականանայ մեր բոլորին քաղաքներ —
բոլոր աղբիւրուն ազատագրութեան համառօտական
Քիստանի, գաղանկեցական հանրապետութեան
մէջ»:

Քիստանի խօսքայ իր մայրենի լեզուով և հը-
ղոր, որոտուն լեզուով: Ան վերջապէս բոլոր հայ-
կականներուն րուն անահաւատութեան մէջ:

Կարճ ու կորովի ձու մը խօսեցաւ Մալուրնալի-
քի հայ ժողովին պաշտպանաւոր՝ Տր. Յընաղը-
նան: Այն լեզուով այն քիստը որ Ռուսաստանի
միւրիւնն ու ճգործիւր ամենին աղիւս անհը-
րաւելու է հայ աղբիւր քաղաքաւորութեան համար:
Հոր Ռուսաստանի առջև մէկը զոպարտ են մեր
ցեղին երգուտայ թշնամիները, որոնք սակայն,
սպառնալից դուրս են քաղաքային ամէն կողմ,
կըր Ռուսաստանը տկարացիլ է ...

Վերջացաւ իւրաքանչիւր ձու վերջ մեր հայ-
րենակցի Պրն. Տիւրքանի կ'ընդէ հայկական
կամ ուսուցան կ'ընդէ: Հանդիսականները ցուե-
ցան խիստ լուս ազատութեան տակ: Գրտէ և
Լոնտոնի հայ ժողովը, որ Պաղատանի ու Այլկը-
րմային տրուած նաշին վերջ, երկրորդ անգամ
մըն ալ շրջը հանգիւղով մը կը պատուէր հայ Ժո-
ղովուրդին մեծանուն քարեկանը:

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆԵԱՆ
ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԿՈՎԱՍՍԻ
ՆԵՐՔԻՆ ԽՈՂԱՌԹԻՒՆՆԵՐԸ
Դ.
(Մեր սեփական քարակցէն)
Փարիզ, Օգ. 10, 1918

Տեղակալ Խորոթի, Գաղանկեցի հեռագրական
ուղիով հետեւալ կը հաղորդէ Պ. Կիւն-
կորին:—

Անհ

Գանձակի և Էլիախի մէջն զեկա. 24 էն ի վեր չեաղարկան յարարեութիւններ խոյնաւ են: Էլիախէն զարնուած վերջին հետադիւր, Դեկտ. 26 թուականով, առաւտեան ժամը 9 ին, Թիֆլիս տապալում է Պաշտ. Միւնիստրի վտարման: Այդ հետադիւր կ'ըսէ — «Երբ պետեալուն, Անգղիոյ իշխանական երկաթուղիներու տնօրէնութեան և Էլիախի վարչութեան կայսրականութեան կ'ընտանգէ: Միւնիստրն ոչ օգնութիւն, ոչ ալ պաշտօնագիր տապալայ: այս վերջին հետադիւրն է որ կ'ը գարնեմ: Կայսրական և բանտարաններու բնակարանները ամբողջովին թալանուած են: Էլիախի արտադրանքը կրակներուն մէջն է: Եւ, երկու օգնականներն և երեք պաշտօնականներ, ամենափոքրները ըլլալով, կայսրական կ'ընտանգէ և կ'ը չեաղարկուի Պաշտի ուղղութեամբ: Այսին երկուսը մը չալու կարելիութիւն չկայ: Այսօրուս տակ ամէն ինչ փութիւնները կ'ը լցնեն ու կ'ը տանին: Զինուորական ջակատները կրակելով են կ'ը բաշտին: Ապագաները մեղքն և պաշտօնականներուն մեկնելու հրահրել կարգադրել: սպանալով չախտակ պարսկացիներ ճիւղներ լոյսն մեղք: որովհետեւ արդէն կ'ըլլային թալաններն և թալանները չեն ուղեր զրահները մեղքն որ անցնին: Կայսրական կ'ը մնայ տապալում պաշտօնականի:

Միւնիստրն իրար կայսրականները թալանուած և զինքներ կրակել արտաւ են: Բազմաթիւ փականներ կրակներուն մէջն կ'այլին, և կ'ը կ'ը ժամանայ օգնականով լցնուն երկու ամբարներուն, որոնք միջոցը կ'ը զտանին: Էլիախի կայսրականն այլ ևս չալու թէ յիշատակ մը կ'ը մնայ: Գանձակի և Էլիախի մէջն հետադիւրական թիւերը վաթսուս տարրեր տեղիւր կ'ը խոյնաւ են: Յիշատակ կայսրականը հրդեհուած և ամբողջովին կործանած է: Ռուսական զինքն ալ կործանած է և կարգ մը պաշտօնականներու ընտանիքները զերի վարտուած են: Արտաւ զինքն Չախալի հաստատման վրայ ալիւրն և շարքի զինքն մը թալանուած է: Էլիախի կայսրականը կողոպտանքն առնուն աշրուած են 70 փականներ: Ապագաները միւնիստր թալան անկցած է և զինքները տապալում վարչի կ'ը թիւերն: Յայտնի չէ թէ կայսրական անցնող զինուորներն թէ թալանները կողմէ կրակել արտաւ է:

Գանձակի հայկական թաղամասին, ինչպէս նաև թալաններու ընտանգ մասերուն մէջ, կազմուած է հիւանդներ խորհուրդ մը, որ այդ թաղամասերուն մէջ պատերազմական վիճակ յայտարարուած և ծանր յանցանքներու համար մահուան պատիժ հաստատած է: Երկու ժողովուրդներու յեղափոխական կոմիտէները իրար հետ չփոխի մէջն են:

Գանձակի կ'ը հաղորդեն որ վերջին զեղբերու ընթացքին Զինուորատարներու ընտանիքն 25 հոգի տապալում են:

ՀԱՅԿԱՆԲ

ԼՈՒՐԵՐ ՄԻՋԱԿԵՏՔԷՆ

Յունիս 2.— Ծոցիկաւոր Պաշտատ կ'ը մեկնիմ, ինչի կ'ընկերական ութսուն տարաւոր հայեր, որոնք Մուսուլման փախուստ տալով, քանի մը օրեր տալով մեր բանակատեղին հասած էին: Հարկ չեմ տեսներ այս թշուառներուն արգահատելի վիճակն անդամ մըն ալ նկարագրել:

Ապագայում այս հայեր, բացի քանի մը կարենցիներէ, զրեթէ բոլորն ալ սղբողքի են, մեծ մասամբ արարաբոս:

Կայսրականներուն մէջ, մեր ցեղին համակիր անդ լիացի սպաններ, կամով լցնուն տուփեր կ'ը նուիրեն ամբարներ ի վեր խառով անանգ ձկներ երեւաններուն:

Մերունի կին մը, որուն հետ միեւնոյ փականին մէջ կ'ը զտնուիմ, զերտեղին լիզումով կ'ը մը կ'ը զէ, թէ ան հասկնար այդ երգին խառով, բայց կ'ը զան թէ պատար հայ վրտին երգին է, և արդէն իր երգը հանգցող կ'ընկերու աչքերին վրտի արցունքը վար կ'ը հախ: Ե'ր չէ լացեր հայր, որ հիմա չլիտի լայ:

Ասոց տաւած տեղեկութիւններուն համաձայն, Մուսուլի բոլոր հայ արհեստարարները, երեստարգներն ու աշխուները կ'ընկն արտաւ են: Մուսուլի չորս օր հետո կ'ընտանգ, Մուսուլի (Միւնիստր) կ'ընտանգ վարչի, որ պիտի լուին տարադարձակ աշխատանքներու:

Յունիս 4.— Քանի մը շարքներ տալով, Միւնիստրի բրիտանական բանակը գրաւեց Քէրքիկը, և տեղիւր բոլոր քրիստոնեաները, — որոնք մէջ 700 տարաւոր հայեր ալ կ'ըն, փախուցան Պաշտատ: Աս այժմ կ'ընտանգութիւն է որ կ'ը հոգայ տալով պետեալները, ժամանակ տալով ազգային իշխանութիւններուն, որպէսզի փութան զգեստ և բնակարաններ պարտաւորել:

Առաջնորդարանք մօտ անտէնէն թիւերուն պիտի զրկէ այս նոր պատաւած հայերուն ցանկը, որոնք կ'ը զարկանան 243 աշխի կ'ընկեր և ցորուհիներէ, 90 անտէր մանչերէ, 58 անտէր երեստարգներէ և 316 անտէր բաղաւաղու 90 անտէր: Հանձնէ 108 անտ, Առաւելն 90 անտ, Գորուսայն, Բոլորին, Առաւելար 95 անտ, Գորուսայն, Աղջիկներ և Գարաբաղին 95 անտ, Զերթուին 69, Բարաղին 19, Կեսարիային 15, Կարթիկն 13, Կարթիկն 10, Վանին 10 անտ: Կան նաև անտէրներ անտէր Եղիսիային, Ամարիային, Արտաւելին, Արտաւելին, Արտաւելին, Մարգարտին, Մարտարտին, Գորուսայն, Գորուսայն, Գորուսայն, Քէմալին և զեւ ուրիշ զանազան վարչեր:

Ազգական կառավարութիւնը բոլոր տարաւորներուն հանդէպ մասնաւոր հոգածութիւն ցոյց կ'ընտանգ, արհեստարարները իրենց արհեստներուն կ'ընտանգ, անգործներուն զորք կ'ը հայմէ կ'ը զործածէ, անգործներուն զորք կ'ը թալանէ, իսկ պատաններուն նոր արհեստներ կ'ը սորցնէ:

Շուկայի ճիւղարարներն վրայ արդէն սկսած են երկու հայ զերմաները, կ'ընտանգները, առաւելար

զործներ. հաջորդները, հաջորդանուներ են: Այժմ Պաշտատի մէջ ունենէ ժառանգարաւ 1700 հայ տարաւորներ, որոնք թիւը հետզհետէ կ'ընտանգ, և թէ այս թիւն վրայ աւելցնենք նաև Պաշտատի տեղական հայերու թիւը, այն առնեն 3000 ի մօտ: Հայ զաւորը մը ունենցած կ'ըլլային Պաշտատի մէջ, բացի Պաշտատի փոքրիկ զաւորին որ կ'ը բաղաւաղու 300 հայերէ:

«ՀԱՅԿԱՆԲ»

Արեւիկի Բրիտանական և Հայերը Պաշտատի մէջ վեր. Արթուր Բալան, իր խառն շարքներէն մեկուն մէջ հետեւեալն ըսած է — «Բրիտանական մէջ Հայ ցեղի մասնաւոր փոքրիկ անհրաժեշտութիւնը ճիւղարարական պաշտօնը զոր մեծ է մարդկութեան տեսակետով. այդ ժողովուրդը պէտք է ազատուի զաւան մահէն. հայերը պէտք է ազատուին Արեւելի Բրիտանական փոքրիկ համար: Աս այս առթիւ, արեւելի մէջ միտնաւորներու աշխատանքը չափազանց զոտար կ'ը զտնայ և շարքարկութիւնն ու յոռաշինութիւնը կ'ը զաղբին:»

Նոր փողեր — Ամենէն առաջ, երբ տակաւին հայ-թուրքական պատերազմը չէր սկսած կ'ընտանգ անհրաժեշտութիւնն վրայ, Անգլիոյ կառավարութեան միջանակ է նշանակել նոր փողերու նկարները: Համար: Աս այս առթիւ, զինքն է հայկական և վրացական զինուորականներուն ընտանգութիւններուն, տալաններով մը զորքը համար նկարներ ներկայացնել իրեն միւնիստր. ի վեր: Հաստատութեան արժանանացած իրարանջիւր նկարի համար նշանակուած է 1000 ր. մը զանակ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՎԱՍՍ

Լոնտոնէ կ'ը հետադրեն Ոգոստ. 23 ին.— «Գարեհաւանի և Կովկասի մէջ, Թուրքերը ձէլուններն յաղթել յետոյ, զրաւելին Ուրմիա շաղաղ: Անգլիական չեմբարները կ'ընտանգ պաշտօնականներուն տակ շաղաղէ զորս նանկ ամբողջ ձէլն ժողովուրդը (*):»

(*) ձէլները Հէրաթի լոնտոնիկ Ասորիներն են, Մարշիմոնի ժողովուրդը, որոնք Պարսկաստան անցած էին:

Թէհրանէ կ'ը հետադրեն Ոգոստ. 24 ին.— «Նշանաւոր յաղթութիւն մը տարին Կովկասի կողմերէ, որոնք հասան միւնիստր (Շախախ) ? Նարաւաղներ:

Հայերն ու Ասորիներն ալ իրենց կողմէ, Ոգոստ. 5 ին, Մանիքալի մէջ մեծ յաղթութիւններ ունեցած են Թուրքերուն դէմ, որոնք կ'ը բաշտին զեղբերուն:»

ԱՍՈՐԻՆԵՐԻ ՄԱՐՇԻՄՈՆԻ ՍՊԱՆՈՒՆԸ

Լոնտոնէն տապալում տեղեկութիւններէ կ'ընտանգ որ Վանի սահմանակից Հէրաթի նահանգի Տիարի և Տուրուր լոնտոնիկ ընտանգ Լոնտոնիկ շաղ ամբարներին պատերազմը, որ Մար Շիմոնի կ'ը կ'ը և որի կ'ը զործանային է Գորուսայն զինուորացիները, Թուրքերի արշաւանքի միջոցին Պարսկաստան տապալումն էր իր ժողովուրդը մեկնել: Այնտեղ Լոնտոնիկներին զորաւորացի մը կ'ը զանկարած էր, որի զլուին անցնելով ինք, Հայերին հետ զործանցութեամբ կ'ը կ'ը թուրքերին և զերտեղին զէմ, Ասորականներէ մէջ անտէր յայտնաբացածն առաջն անտէրու համար: Այդ կ'ընկերի մէջ զաւարար առանգած է իր հոգին:

Հանգուցեալ Մար Շիմոնի հաղի. 30 տարեկան կ'ը և պատերազմական արտաւ յարձակացած էր 18 տարեկան եղած առնէ: Մար Շիմոնի ցեղի ազգականներին մէջ ժառանգական և պատերազմութիւնը և այդ պաշտօնին նուիրումը ոչ միայն պէտք չէ անտէրան, այլ և ընտել չէ զործանել ողբից ըմպել: Իր ժողովուրդի հոգեւոր և շարքարկական զլուին է ան:

ՄԱՐՇԻՄՈՆԻ ՄԱՐՇԻՄՈՆԻ ՎԱՐՈՒՄԸ

Հոռմէն կ'ը զրեն մեղ հետեւալը — «Շարք մը տալով վալ տէ փոփնէլ էն հոս հասան Վանիկայ Մարտա Ռաֆայէլեան վարձարանի աշակերտները, որոնք 1917 Նոյեմբերին, ի տալանք պարտութիւններէ վերէ, երբ Վանիկայ վարձարանի տակ էր՝ թողին նոյն շաղաղը և իրենց տեղին: Հ. Ս. Երեւանի տալանքութեամբ փախուցանեցան ի վալ տէ փոփնէլ, որ կ'ընտանգ արտաւ իրենց առաւել շարքանկերն: Բարձրագույն զաւր աշակերտները մեղ հոգին արդէն չընտանգար եղած են և յոռաշինքն ուստանական տարին պիտի սկսին իրենց համարաբանական շրջանը: Այժմ իտալական ճակատին վրայ վտանգները վերջացած ըլլալով, արդի տեղեկութիւնը որ յանձնուած է Հ. Ս. Զրաւեանի, մտադիր է մնացած անտէրներուն վերէն: Անտէրի փոխարկելու, ուր վերադարձան են նաև շատ մը Միւնիստրական հայեր իրենց նուիրական Ս. Ղազարի շրջաններու:»

***

ՓԱՐՏԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒՆԻՒՆԸ

Վերջերս քանի մը Փարիզարանի հայ երեստարգներ, որոնք մօտէն ճանչնալու պատիւը ունեցած չեմ զեւ, սկսած են Փարիզարանի հայ ուսանողներով հետադրուել և անոնց հասցնել իմ տանողներով հետադրուելու միտքն է Փարիզի մայր: Այս երեստարգներուն միտքն է Փարիզի մայր Ուսանողական Միութեան վերապաշտութիւնը: Ուսանող կ'ը ճանաչ իրար չով հասարակ բոլորն: Հայ Ուսանողները յանձնարող հայ երեստարգները որպէսզի ընդհանուր ժողովով մը Միութեան վերահաստատումին վրայ մտքի փոխանակուին և նախկին Ուսանողական Միութեան կանոնադրերը բնուին:

Շատ արդիւն է ուսանողական միութեան վերահաստատումին ձեռնարկը երեստարգներուն յոռացած միտքը:

Բայց Միութեան պաշտօնական վերապաշտութեան առաջ, կարծեմ անկողք չի լինի կէտ մը ներկայ տանէ: Որպէսզի Ուսանողական Միութեան — և զեւ հաստատ չեմ զիտեթ թէ արդե՞ք կարելի պիտի լինի Փարիզարանի բոլոր ուսանողներ չով չով ընկել և միացնել — երբ հիմնուի, երկար կ'ընտանգ մը ունենայ, պէտք է նա լինի զաւտ ուսանողական Միութեան մը, այսինքն անոր անհրաժեշտ զորքը պիտի լինի ուսանողներու յատուկ եղող խնդիրներով զրաւելի: Չանայու է որ Փարիզի Ուսանողական Միութեան որոշ կուսակցութեան մը կ'ը ընկերութեան մը երեսնթը շաւտանայ:

Հայ ուսանողական միութեան մը զոյուրի Փարիզի պէտք մայրաքաղաքի մը մէջ շատ կարեւոր է: Կարեւոր է ոչ միայն իրարանջիւր ուսանողի համար, այլ յիշելով միութեան կ'ընտանգ շատ մը բարոյական ծառայութիւններ մը մատուցանել մեր ազգին: Յետոյ Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան ջանալու է յարաբերութիւններ հաստատել ուրիշ զաւորներուն մէջ զանաւոր հայ ուսանողներուն հետ: Այսպէս կարելի պիտի լինի բարոյալիս իրար հետ կապել բոլոր Հայ զաւորներուն մէջ զանաւոր ուսանողները: Եւ այս՝ բարոյական շատ մեծ նշանակութիւն կ'ընտանգ ունենայ, որովհետեւ անոնք օգնակներ, զորքի չփոփնէլ, շատով կ'ը ժանդարտին և կ'ընտանգան:

Աս այժմ երկ այս մտքով և յոյնքով մամբայ երեն զեղի Փարիզի Հայ Ուսանողական Միութեան վերապաշտութիւնը, ապագային կարելի պիտի լինի նորակալ չեմք աւելի ընդարձակել և զարգարել:

Փարիզ, Ոգոստ. 20, 1918 ՎԱՆՈՒՆԸ «ԱՐՄԵՆԻԱ»

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑ

ՄԻՈՒՆԻՒՆԸ 132,000 ՏՈՒՐ ԿԸ ՂԴԷ ԿԱՐՏԵԱՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Միութեան Լոնտոնի Ազգ. Միութեան առեւտրական Գ. Մալքով տապալում է հետեւեալ հետադրերը: Լոնտոն, Սեպտ. 2, 1918

Ազգային Միութեան Ամերիկայի, «Ստացած են հետեւեալ յուր: Քանի մը հազար հայեր, յետին թշուառութեան մէջ, Վանին և Ուրմիային հասած են Համատան և կ'ը յոռաշինական զեղի շարք: Կարտութիւն խիստ մեծ է և անմիջական օգնութեան պէտք կ'ը: Հանցելէ այս տեղեկութիւնը հաղորդել ամերիկահայերուն:»

ՄԱՐՇԻՄՈՆԸ

Հետեւեալ տապալում են Եղիսիայի Հայ Ազգ. Միութեան —

Գահիրէ, Սեպտ. 5, 1918

«Ազգ. Միութեան Ամերիկայի, «Ստացած են Մուլէ Եղիսիայից հետադրեր մը, որ կ'ը յայտնէ թէ Վանին յոռա փախուսական ներ Պաշտատ հասած են և երեք հազար ալ մամբայ են: Ամերիկան օգնութեան պէտք կ'ը:» Ի զեմալ Ազգ. Միութեան ՏՐ. ՔԷՂԷՆԸ Յիշելով հետադրերուն վրայ Միութեան հետադրերով 130,000 տարա փախուցան Ազգ. Պատերազմական, հարկի հազար Պարսկաստանի և Կովկասի և 15,000 անտէր ալ Երեստարգի փախուսական կարտա հայերուն համար զործանուելու, տեղային ազգային իշխանութիւններուն ձեռամբ: Երկու հազար տարա ևս զրկուած է Տիւ. Տիւ. Նա Ապարկ Արարի՝ ծարուն տապալում փախուսականներուն համար:

Մեր հասարակութիւնը արդէն տեղեկացած է մամուլէն որ վեր. Գ. Մ. Մամալեան, Միութեան փախուսականները, ներքին զործներու շարքու-շարքութեան կողմէ Յիշելով Մարշիմոնի նշանակուած է հայերուն համար: Իր պաշտօնը պիտի ըլլայ Ամերիկան պատմութիւնը, ամերիկայի զինքն, իտալիաներ և շարքարկական արժեքները ծանօթացնել ամերիկահայ զաւորին և փախուցարար ամերիկահայ զաւորին այս երկրին մատուցած ծառայութիւնները և ցոյց տալով շարքարկական յաւանքները պարզել ամերիկական ժողովուրդին:

Վեր. Մամալեան իշխող պաշտօնին համար Միութեան ներկայացուցած թիւանուններն մին ըլլալով, կ'ը յայտնէ թէ մեր հասարակութիւնը իր բարոյական աշխուցութիւնը պիտի շրջանայ տնոր իր փախուս և պատախանաւոր պաշտօնին մէջ:

***

Միութեան հանոյցով հետեւեալ յամար տապալում է Հ. Ս. Ռ. Կուսակցութեան Պաշտօնական Ժողովի Դիւանին, և հետեւեալ հետադրերը Ս. Դ. Զե. Կուսակցութեան Պաշտ. Ժողովին —

Սեպտեմբեր 2, 1918

«Ամերիկայի Հայ Ազգային Միութեան Կեդրական Մարմնի»

Յարգելի Հայրենակիցներ,

«Հայ Սահ. Ռամկալար Կուսակցութեան Ամերիկայի շրջանակին 15րդ Պաշտ. Ժողովը զամար տալով ի Պաշտ. Կուսակց. ի արտ. շորհաւորել Ամերիկահայ Ազգ. Միութեանը իր ունեցած արգիւստը և ազգային զործանութեան համար, և հաղորդել մեղ շրջանակին չեմք համակցութեան և զործանական աշխուցութեան հաստատութիւնը:

Յարգանքներով՝

Ի Դիմաց Հայ Սահ. Ռամկալար Կուսակցութեան Ամերիկայի շրջանակին 15րդ Պաշտօնական Ժողովին՝

Սեպտեմբեր 2, 1918

«Հայ Ազգային Միութեան,

«Սոց. Դիմ. Զե. Կուսակցութիւնը իր 32րդ տարեկան Պաշտ. Ժողովը, զամար տալով ի Տիւ. Միւ. իր ունեցած արգիւստը և հաղորդել մեղ շրջանակին չեմք համակցութեան և զործանական աշխուցութեան հաստատութիւնը:

ցրել մեր ֆիդելիտան, մտաւոր և շարքարկական ուժերը, կատարելու համար մեր ազգին սահմանաւոր խոյն զորքը:

Ս. Դ. Զե. Կուսակցութեան Ժողովին

Ի ԴԻՄԱՑ ՀԱՅ ԱԶԳ. ՄԻՈՒՆԸ. ԱՐԵՎ. Կ. Մ.

Առեւտրական՝ Մ. Սպալար

Առեւտրական՝ Մ. Համարանուսան

ՓՈՒՍԱՆ ՍՏԱՑԱԳՐԻ

Շնորհակալութեամբ տապալում —

Շնորհակալութեամբ կ'ընտանգարներ անտանները մեր հետեւեալ պարտաւանայ թալանորդներուն որոնք պետական հրամանագիրը յարգելով իսկալին փութացուցին իրենց կանխիկ թալանորդարները:

Կ'ը յայտնէ թէ մեր միւս հարկաւոր թալանորդներն ալ անտանգ չալանի զանուին, քանի որ այս շարք մը վերջին շարքը պիտի ըլլայ:

Տալանակա Նիկի, Յըլզն, 581 82	Տալանակա Նիկի, Յըլզն, 581 82
Սալախ Մարտիկան, Յըլզն, 555 82	Սալախ Մարտիկան, Յըլզն, 555 82
Ս. Գարեհալեան, Յըլզն, 581 82	Ս. Գարեհալեան, Յըլզն, 581 82
Ս. Օ. Կարտիկան, Քէմի Քըրքի 555 81	Ս. Օ. Կարտիկան, Քէմի Քըրքի 555 81
Ս. Սալախան, Յըլզն, 581 82	Ս. Սալախան, Յըլզն, 581 82
Ս. Փարթիկան, Սեպտ. 578 82	Ս. Փարթիկան, Սեպտ. 578 82
Ս. Անտանեան, Տալան, 548 82	Ս. Անտանեան, Տալան, 548 82
Ս. Տերտիկան, Օղլու, 555 81	Ս. Տերտիկան, Օղլու, 555 81
Ս. Տալան, Քյովի, 549 82	Ս. Տալան, Քյովի, 549 82
Ս. Կարտիկան, Քյովի, 559 81	Ս. Կարտիկան, Քյովի, 559 81
Պ. Ա. Ալանեան, Լ. Ա. 572 82	Պ. Ա. Ալանեան, Լ. Ա. 572 82
Պ. Առաքարք, Լ. Ա. 542 81	Պ. Առաքարք, Լ. Ա. 542 81
Պ. Մառաշեան, Յըլզն, 577 82	Պ. Մառաշեան, Յըլզն, 577 82
Պ. Նարայան, Յըլզն, 580 82	Պ. Նարայան, Յըլզն, 580 82
Ջան Շարեան, Լաթաք 572 82	Ջան Շարեան, Լաթաք 572 82
Պ. Պարս, Քիջ, Քալ. 567 82	Պ. Պարս, Քիջ, Քալ. 567 82
Պ. Զաղարեան, Արշակ, 602 83	Պ. Զաղարեան, Արշակ, 602 83
Ջան Արշակեան, Սեպտ. 570 82	Ջան Արշակեան, Սեպտ. 570 82
Պ. Ա. Բարսեղեան Սեպտ. 572 82	Պ. Ա. Բարսեղեան Սեպտ. 572 82
Ջան Արշակեան, Փարթիք, 549 82	Ջան Արշակեան, Փարթիք, 549 82
Զ. Բ. Դ. Կովստ, Ռ. ձգվի 577 82	Զ. Բ. Դ. Կովստ, Ռ. ձգվի 577 82
Խ. Արշակեան, Շամբիկ, 569 82	Խ. Արշակեան, Շամբիկ, 569 82
Ռ. Ա. Չաղաղեան, Արշ. Շաղ. 580 82	Ռ. Ա. Չաղաղեան, Արշ. Շաղ. 580 82
Տ. Ա. Գ. Աղանեան, Յըլզն, 561 82	Տ. Ա. Գ. Աղանեան, Յըլզն, 561 82
Նարար Նառեան, Ուրթիք, 568 82	Նարար Նառեան, Ուրթիք, 568 82
Ս. Սալախեան, Ուրթիք, 579 82	Ս. Սալախեան, Ուրթիք, 579 82
Ս. Տեր Գաղանեան, Ուրթիք, 582 82	Ս. Տեր Գաղանեան, Ուրթիք, 582 82
Խալիկ Տեր Գաղանեան, Ուրթիք, 582 82	Խալիկ Տեր Գաղանեան, Ուրթիք, 582 82
Պ. Գաղանեան, Յըլզն, 585 82 50	Պ. Գաղանեան, Յըլզն, 585 82 50
Պ. Ս. Գաղանեան, Քյովի, 541 81	Պ. Ս. Գաղանեան, Քյովի, 541 81
Պ. Շաղաղեան, Յըլզն, 572 82	Պ. Շաղաղեան, Յըլզն, 572 82
Պ. Առաքիկեան, Յըլզն, 572 82	Պ. Առաքիկեան, Յըլզն, 572 82
Ս. Վարդաղեան, Յըլզն, 555 82	Ս. Վարդաղեան, Յըլզն, 555 82
Ք. Քարթիկեան, Յըլզն, 555 82	Ք. Քարթիկեան, Յըլզն, 555 82
Ք. Բարսեղեան, Սեպտ. 572 82	Ք. Բարսեղեան, Սեպտ. 572 82
Տ. Ք	

ԿՈՉ ՀԱՅ ԿԻՆԵՐՈՒՆ

Ձեզմէ շատեր կարգացին անուշաւ, Դանակից Պետութիւններու ընդհանուր հրամանատար՝ Զոր-Ֆոշի շնորհակալութեան հետագիրք, ուղղուած Ա-մերիկայի մայրերուն:

Ամերիկեան բանակի յաղթական շարժումն հետ Զոշի այդ գեղեցիկ հետագիրքը գտնական խորհրդ-դատութիւններու տարաւ: Կին: Խորհեցաւ և հե-տըզնակ խորատուգրուելով մասնաւորներու մէջ, առ եղբայրացութեան եկաւ թէ, մենք զոնէ, հայ կիններու շատ ցանցառ բացատրութեամբ, մեր կենսաբի նպատակին գիտակցութիւնը պէտք է կա-ծին պէս շուրջը: Ուշ չըլլար ըսեալ, եթէ սկսինք յարկէ ուսումնասիրութեան և խորհրդատութիւն-ներու՝ մէկգծկու հետ բոլորուելով, հասնելու համար այն մեծ մայրերու աստիճանին, որոնց ասին Ֆոշի նման գլուխ մը կը խնայէր, ու իր հիացումը կը յայտնէ բանակին գիտութիւնը մնայ ու կարգադրուած մայրերուն:

Այս՝, մեծ է նշանակութիւնը այդ հետագիրքին: Ամերիկայի մայրը ու հայ ու ասոր մայրեր այ, իրենց ջանքովը մեծցուցած, իրենց կենսաբի կենսաբ ասում կարեն գտնականեր տուին աշխարհի ազատագրութեան համար: Բայց ես, ստուգներու մէջ, տալու եղանակին տարբերութեան ակնարկ-կութիւն կ'ընեմ և միշտ ասոր համար կ'ըսեմ թէ՛ հայ մայրը հասնելու մենք այ հոն՝ ուր հայրենիքի սէ-րը, համարութեան հաստատը, ազատագրութեան բոլորումը ամէն բանէ վեր են:

Ամերիկեան կառավարութիւնը այդպիսի գիտ-ութիւններու մայրերուն ու բոլորներուն կը դիմէ հի-մակ, իր Զորքովը փոխադարձութեան կոչովը: Ես պիտի փափաքեի որ ամէն կին անմասն չի մնար, ցուցնէր աշխարհին թէ այդ բանակին կողքին կայ ու պիտի մնայ անխառնակ իր բանակ մը, պարտաւ մը, մայրերու, բոլորներու ու կիններու կուրծքերէն հիւսում: Ու եթէ հայ կինը իր բոլոր միջոց թա-փէ այդ պարտաւն ներս, իր գեր կատարելու, ամէն հայ հայրու պիտի դառնայ:

Տանք, հայ կիններ, զրկուելով տանը՝ քիչ մը նեղուելով իսկ, բայց ցուցնէք ամերիկեան ազ-գին թէ հայ կինը սիրտ կը կրէ. դիմէ թէ աշխար-հի խաղաղութիւնը ապահովել, մարդկութիւնը միապ բանակաբնու մեղքէն ազատելու համար է որ Ամերիկեան կը պատերազմէր այսօր. և ինչէ՛ հայ կինը, իր վերջին միջոց պիտի թափէ այս եր-կրի կառավարութեան օգնելու՝ անոր փոխա-դարձութեան կոչին պատասխանելով:

Հայուն ազատագրութիւնը ամէնէն այ կը հա-տատարէ թէ զաշխարհիկներու յաղթութեան մէջն է, ուստի Ամերիկայի փոխ դրամ տալով մեր ազ-գին նպաստած կ'ըլլանք:

Փոխադարձութեան մասնակցեցէք ուրեմն շատ սիրով: Զրկեմ, Գալ. (Տիկ.) Պէտքը իսկ նշելան

Համարդական Խօսքի

ԹԻՖԼԻՍԻՆ ԶԻՆՆՈՒՄ

Պետական ժամանակատար կառավարութեան հաստատումէն անմիջապէս յետոյ, Թիֆլիսի մէջ գաղութային բոլոր անկախագիտական հասարակութիւն-ցիւնք նոր կառավարութեան և խնդրեցին որ թոյլտարին մեկ Վլադիմիրովի վրայով Ամերի-կա անցնելի՝ ապրելու համար մեր բարեկամներու և ազգայնականներու հետ:

Տեղւոյն իշխանութիւնը անմիջապէս դիմեց Փեթրոկրատի նոր կառավարութեան պատկան միջնորդութեանը: Այս վերջինը յարգելով մեր արդարացի պահանջը, յայտնեց որ փոխարդիւն-րու համար կարելի է տալ արտասահմանեան ան-ցադիր, որոնք կրնան ծարրիւնայի վրայով Ամե-րիկա անցնել:

Ամէնէն տառն էս ստացայ անցադիր, ու 1917 թուի Սեպտ-ի վերջերս ընտանիքով ու մէկտարե-կան երախտով համարայ կայ Թիֆլիսէն: Բաւա-կան հանգիստ հասանք Բաւաով ու մինչև Կաղով ջաղաքը՝ այնուհետև երկու անգամ Սիւրիւսայի կողմը, տեսանք որ մեծ քանակութեամբ գինե-թափ ստա գործեր կը փոխադրուէին այս ու այն ուղղութիւններ: աստեղ այն գործերն էին, որ մը-տարաբան էին չկուտիլ այլ ևս Գերմանիայի զէմ, և հիմա ձգած գինեքը, պատերազմի զաշար, անա-պարտանք կը վերադառնային իրենց տեղերը՝ այդ իսկ պատճառով խաղաղ ժողովարդը այդ միջո-ցին երկաթուղիի մէջ նստելու ազատ տեղ իսկ չէր կրնար գտնել:

Երեկոյն գրկած՝ ամբողջ երկու ու կանգնած մնացին եւ երկաթուղիի սրահին մէջ. թէ երկ-րորդ կարգի ստա տառն էի: Թոյլ չի տուին նոյն իսկ տեղ տեղ նստիլ Այնուհետև ստիպուեցանք նստիլ չորրորդ կարգի երկաթուղային վագոնին մէջ, այսինքն այն տեղ, ուր կը լեցնէին վառ տե-սակի ապրանքներ, ինչպէս նաև միւր, կովեր և այլ կենդանիներ:

Վերջապէս լման երեք օր այ հոս մնացին, այ-նուհետև հաջորդումէն գիտարարութեամբ հասանք Մանչիւրիա: Հոն այ մեր աստիճան արդիւնքներ կ'ը-լին, կը պատմատարանին թէ՛ տանկազարտակ հայեր թշնամի են, և ուրեմն անոնք պէտք է ես դառնան, թէ ես ցոյց տուի իրենց գլխաւոր միջնա-տարութեան արտադրեր, որուն պատճեն կար չուի, բայց բոլորովին կարեւորութիւն շատին, պատմատարանելով որ միջնորդութեան հրամանը միջնայ Փեթրոկրատի մէջ ուժ ունի, իսկ մեկ մաս նշանակութիւն չունի: մենք մեր գիտածին պէս կը գործենք հոս տեղը: Այս խաղաղ բաղը ամենապատարակ գիտութիւն մըն էր, գլխաւոր մի-ջնատարութեան հրամանն ու օրէնքը չէր յարգէր: Չմոռնաւ թելու որ տակաւին խաղաղ ժամանակ-ներու մէջ էինք այդ աստեղ և անիշխանութիւնը մեծ լափեր չէր ստացած:

Վերջապէս այդ տեղէն ալ յաղաղեցանք կեր-պով մը ապստուիլ, ու հասանք Վլադիմիրով: Ու-րուցեցինք հոն հանգստանալ քանի մը օր և յետոյ համարայ էլլիլ: Բայց զժամանակը այդպէս ալ

անհնարին եղաւ հօթել կամ վարձու սենեակ մը գտնել, և ուստի ստիպուեցանք կայարան մնալ ամբողջ շաբաթ: Հինգերորդ օրը համարայ երանք ծարրեական նստով մը. և եթէ երկրորդ օրը հասանք ծարրեական ատակին նստահանութիւնը՝ մարտ-գայ կուշտած քաղաք, ուրտեղ փայն անցադիր կը հարցնէն ու համարողները խաղաղ կը քնե-նեն: Նստուն մէջ մեկ զննելու աստեղ երբ անցա-գիր նայեցան, և տեսան որ տանկազարտակ հայ են, անմիջապէս գիտ ցամաք հանելով խիստ հակողութեան տակ ասին ու ասորին ներկայացր-նելու գլխաւոր օտարեկանութեան: Կարծես թէ թուրք զորադիւնքներ ընդհ. հրամանատարը եղած ըլլալի: Գանի որ տանկազարտակ էս, ըսին, ու-րեմն թուրք ես, երբ կը յայտնեմ իրենց թէ ես հայ են, չեն հասկնար: կը հարցնեն զարմեայ, քանի որ հայ ես, հապա ինչու՞ տանկազարտակ ես, կը պատասխանեմ, որովհետեւ հոն մնաւ եմ, հոն է մեր մայր Հայաստանը, որ թուրքերու կող-մէ գրաւուած է: Այսքան բացատրութիւններ ան-օգուտ եղան որովհետեւ ծարրեական պաշտօնե-անք չէին ճանչնար հայերը և հայկական հարցը: Վերջապէս անկողնի կայա անցնելով, հարկա-գրուեցանք նորին ես գտնուող Վլադիմիրով, ու պատեհութիւնը ունեցանք մանկանու տեղ-ւոյն Հայկ. Կոմիտէին: Կոմիտէի շատ լաւ վե-րաբերեալ ցոյց տեսաւ մեկ հանգիստ: Անոր յարգե-լի անգամներէն Գրե. Միսաք Թաղեանի շնորհիւ կրցանք սենեակ մը գտնել ու որուցեցինք հոն մնալ ժամանակաւորապէս, մինչև վերջնական կար-գադրութիւն մը Այնուհետև երկուսը հեռադիւ-մը յուր ատի Զրկեմ իմ բարեկամին անկէ օգ-նութեան պահանջելով: Այնիւ բարեկամս (Ա. Շե-խաւան), անմիջապէս Փեթրոկրատի վրայով չե-նացադով մը, որ փոխարէն ուղած գումարը, բայց զժամանակը Փեթրոկրատի ուսանկան կղերական պանքան չուցէր իր ժամանակին փոխարէն չե-նացադ ուղարկուած դրամը. հապա ամիսներով պահելէ յետոյ, հայրի թէ կ'աղաքի մեկ այդ գումարին մէկ մասը: Այնուհետև այն տեղի Հայկ. Կոմիտէի միջոցաւ վերադարձ գիտեցինք Եւրոպայի ապրող յայտնի ազգային Տիկ. Տիա-նա Արզարին, յայտնելով անոր մեր գլխին կեա-ծը. և ծարրեական կառավարութեան խիստ վե-րաբերեալ զէպի տանկազարտակ հայերը խնդրեցինք իրմէ կարգադրութիւն մը այսպիսի ցաւալի գեղերու ատաղջը անկելու համար: Հայ ազգութեան սիրով փառուած այս Տիկինը, ան-միջապէս կը դիմէ Քոքիթ, ծարրեական նախա-րարին և կը խնդրէ որ տանկազարտակ հայերու համար թոյլտարութիւն ծարրեականի վրայով Ամերի-կա անցնել, յայտնելով որ հայեր թշնամիներ են թուրքերուն և այսօր կը կուտին անոնց զէմ:

Եւրոպի տիկինը գիտեմ ապրողին շանցինք և ծարրեական նախարարը կը հրամայէ անմիջա-պէս որ այսուհետև հայերուն թոյլտարութիւն անցնելի Ամերիկա:

Այս տողերը գրեցի ցոյց տալու համար թէ ու-կիմանին անգին ինչ գիտարութիւններ կան համարողներու համար: Իմ վերջին կայարան ուր է-ղաւ Եւրոպայի, թերեւ իմ բախար ըլլար, եթէ չգտնէի անանկ այդ շատ յարգելի Տիկինը, Տի-անա Արզարը, որուն մշտապէս երախտագրաւ կ'ըզմ ինչպիսին:

Զրկեմ, Գալ. ԵԱԿՈՐ ԱՆԵՏԻՍԵԱՆ

ՄԵՐ ԱՌԱՋՆԱԿՆՈՐԶՈՒՄՆԵՐԸ

ԿԸ ԳՆԱՀԱՏՆԵՐ

Կատուին ըսին «կեղտոյ դեղ» է, Իսկոյն տարա խորունկ քաղցը. «ԱՌԱՄ»

Եթէ կայ ժամանակ մը, երբ վերե տրուած հայ կական աստուր աւելի պատշաճօրէն կրնայ զօր-ժամուիլ մեր հայերու մէջ, այն ալ ներկայ ժա-մանակն է, մասնաւորապէս Զրկեմին մէջ: Մենք կը հարցնենք թէ կը դիտահասե՞նք մեկ տրուած ասանձանշորհումները: Այս հարցումին բնականաբար շատ մը հայեր պիտի պատասխանեն թէ «Ինչ քանի պէտք է դիտահասե՞նք»:

«Գէտը է դիտահասե՞նք Ամերիկեան կառավարու-թեան մեկը պարզեալ ասանձանշորհումները», պիտի բանեք մենք:

«Ինչ են այն ասանձանշորհումները», պիտի, հարցնեն զարմեայ անոնք: Ամօթ չէ, քանզի անոնք խիստապէս չեն գիտեր քան մը այդ մասին, անոնք տղտա են: Եւ եթէ այս վերջինը իրողութիւն մըն է, ուրեմն իրական յայտնարները մենք ենք. — քիչ ու շատ զարգացեալ համարուողներու:

Ո՛ր, անոնք, այն տղտա անպարտաճանաչները յանցաւոր չեն. անոնք չեն դիտահասե՞նք, քանզի չեն գիտեր թէ ինչ են իրենց վայելքալ ասանձանշոր-հումները և թէ Ամերիկեան մարդասէր կառա-վարութիւնը ո՞րքան պատեհութիւններ տուած է իրենց, և թէ իրենք ինչպէս կարող են փոխարինել զանոնք:

Արդ, ո՞վ կրթեալ և պատեհութեան օգուտի գիտցող հայրենակիցներ, յանցանք մեր կողմը կը հակի: Անոնք, որեք տղտա են և իրապէս չեն գիտեր դիտահասե՞նք իրենց ասանձանշորհումները, բոլորովին ալ մեղադրելի չեն: Մեղադրելիները մենք հասկացողներու ենք որ չենք ուզեր անոնց բացատրել անէ քան:

Վերջապէս հայիական ասանձին մէջ, ուրեմն, եթէ համարութիւն կայ, ան ալ զարգացեալ գա-տակարգին կը վերաբերի, և մենք ենք որ կը թե-րանք մեր ասանձանշորհումները դիտահասելու գործին մէջ: Ամէն ազգերու մէջ ալ կան երկու գաղափարքի պատկանող անհասներ, զարգաց-եալներ և տղտալներ: Իմաստասէրին մէկը օր մը ըսաւ — «Մարդերու մեծամասնութիւնը, այն, մէկին զէմ հապար, ոչխարներու կը նմանի, ա-նոնք իրենց ասանձորդին կը հասնին»:

Զարգացեալ անհաս մը թերութիւնները կրկի-նակի են՝ համարութիւն այս ասացածները: Նախ որ ան գիտնալով հանգիստ չուցէր կատարել իր պարտականութիւնը, և երկրորդ որ, որովհետեւ

ինք իր պարտականութիւնը կատարելու քաջու-թիւնը չունի, չի կրնար ուրիշէ մըն ալ սոր-վեցնել տղտա: Հարկաւ այս իրողութիւնը ամէն զարգացեալ անհասի համար չէ. շատեր կ'ընեն իրենց մեղքէն եկածը:

Երբ որ այս աշուկի պատերազմը վրայ հասաւ, դանակիցներու, և մասնաւորապէս Անգլիայի և Ֆրանսայի ամենազարգացեալ անհասներն էին որ առաջինները եղան իրենց հայրենիքին կոչին պատասխանող: Մենք ժամանակին կարողացինք թէ այս երկիրներու ուսանող և ուսուցիչ գաւա-կարգը ինչ եռանդով ապարկեց նկատեցաւ: Գոր-ծելը Միսաք. Նանահեղներու ուսանողներու ալ նը-շանաբար եղաւ. ամէն մարդ գիտէ թէ Ամերիկ-եան բանակի առաջին կամաւոր գիտութիւնը ու-րոնք եղան ուսանողները և ինչու, որովհետեւ անոնք ամենէն առաջ բոլորեցին այս զարհուրելի պատերազմին էութիւնը:

Անցեալ օրեր զարգացեալ հայ երիտասարդ մը, փաստաբան մը, ըսաւ ինձ թէ՛ թէպէտ ինքը գիտութեամբ թէ ինչ ուղի կրնայ ապստիլ, սակայն չուզէր այդ, որովհետեւ կը հասկնայ թէ իր պարտականութիւնն է այս պատերազմին մէջ բաժնի ունենալ, և օգնել ընդհանուր խաղաղու-թեան վերանստանումը գործին:

Զարգացեալ հայրենակիցներ, 18—25 տարե-կան գիտնորոգներու հարցաբանները արդէն բա-կարուած են զրկուիլ: Այստեղ մենք պարտակա-նութիւն ունինք: Բացառեցէք մեր հայրենակից-ներուն թէ ինչու՞ պէտք է կուտիլ: Երախտանքը գտնեմ որ չի խառնալին իրենց պարտականու-թիւնը կատարել: Եթէ ունի աստեղ մեկը պատեհու-թիւն արտի, մանրամասնորէն բացատրենք թէ ինչպէս այս պատերազմը, եթէ զաշխարհիկներուն ի նպատակ վերջնապէս, փողը և մշտուած ազգերու բախար նպատասար կերպով պիտի վճարի:

Միշտ պատրաստ ըլլանք, եթէ մեկը պատեհու-թիւն արտի, բացատրելու ուրիշներուն թէ ին-չու՞ համար պէտք է նաև Լիպոլիթի Պանտ զնել, ինչու՞ պէտք է օգնել Կարմիր Խաչին, և նման օգ-տակար հաստատութիւնները:

Օգտագործենք մեծ ծանօթութիւնները, ի նը-պատ անուանեալ և անդադրեալներուն, որպէս գիտնոր այ պատրաստ ըլլան իրենց ասանձալքով ուրիշներուն օգտակար ըլլալ:

Զրկեմ, Գալ. Գ. Մ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅՈՒ ՔՈՒՆԻՍ

ՄԻԼՅԵՐՏԻ ԿԵԱՐԻՆ —

— Այս տեղի գաղութը իր մէջ կը հաշուէ մօտա-ւորապէս 65 ի շաբ անդամներ: Գրեթէ բոլորն ալ հասարակ բանտներ են, բացի քանի մը անհատնե-րն, որ կ'ըզգային անձնական գործերով:

Հայ Ազգ. Միութեան հանգանակութեան շըր-ջանին, մեկը բաժնի հանուած էր \$2500, որու փո-խարէն մենք տուինք \$3,200, որ պատիւ կը բերէ տեղւոյս գործուած Հայութեան: Տեղիս գաղու-թը եղած է միշտ մրցակից իր բոլոր գաղութնե-րուն, և ունի ժամանակ ես չէ մնացած ազգային օրհնիչ պահանջի առաջ:

— Գանի մը ամիսներու կուսակցական ժողովնե-րու զարգացն յետոյ, զարմեայ անոնք վերսկսած են:

Հ. Ե. Դան. տեղիս Կոմիտէի հրապարակային ժողովը տեղի ունեցաւ սեպտ. մէկին: Ժողովին ա-տենապետն էր ընկ. Ա. Թորոնտան: Հանգիստին մասնակցեցան Որ. Երանուհի, ընկ. Փափաղեան, ընկ. ձորեան և ուրիշներ իրենց եղբորով և մե-նակցներով: Խօսեցաւ ընկ. Վ. Արքուսի:

Սեպտ. երկուսին ալ ունեցանք զատարանին հան-դէս մը՝ ի պատիւ մեր երկու գիտութիւն բնկերնե-րուն, Վեթերաններու Զանալին ի նպատակ զոյացու 130 ստոր:

Եւրոպի օրը ես ունեցանք զատարանական ժողով մը, ուր խոսեցաւ գործիչ բնկերը:

ՄԻԼՅԵՐՏԵՆ

ՈՒՌԵԿԱՆ —

Համաճարակ հիւանդութիւն մը աներին կը գործէ հոս: Այսօր նստային զորան-ցին մէջ 123 հոգի մեռան: 300 հաս ալ հիւանդ կայ, կը յուսացուի սակայն որ բոլոր հիւանդներն ալ պիտի ապաքինին:

Զարմեայ նստային գործերու ընդհանուր թիւն է մօտաւորապէս 10,000:

Երկը, Օդոնտոսի վերջին օրը, կարգ մը գործա-րաններու մէջ պաշտօնական աղբեր կողոպեցան, որոնք կը յատարարէին թէ հոկտ. մէկէն սկսեալ գործարարները ութը ժամ պիտի գործեն:

Շատեր, մանաւանդ հայեր, չեն սիրած այսպի-սի օրէնքի՝ մը յատարարութիւնը կրճատած է իրենց աշխատանքի ժամերը, ուրեմն իրենց զատակար:

— Գանի մը օրէ ի վերգործարարներ տեսակ մը հիւանդութեան բռնուած են, շարունակ կը փո-րորդուին՝ առանց բուլի մը հանգստա տանելու: Տարափոխիկ հիւանդութիւն մըն է այս, որու պատճառաւ շատեր խելոյն՝ տուն ծախուած են, ուրիշներն ալ շփարակելու համար:

— Կերտնուին գրուած նամակն օր կ'ընտանաւ որ հայ կամաւորներ արդէն սկսած են իրենց գործա-դրութիւններուն՝ Պաղատաի ճակատին և մեծ յա-ջողութիւն են գտած:

— Բազմաթիւ ամերիկեան քաղաքներու մէջ ալիւրի պակասութիւն կ'ըզգացուէ: Տեղւոյս մէջ ալ ալիւրը շատ քիչ է: Այժմ այդ նեղութիւնն ա-զատուած ենք և առատութեամբ ալիւր կը տես-նենք քաղաքին շուկաներուն մէջ:

ՊԱՐԳԵԻ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ԳԻՆԿԷԼԻՄԵՐԸ. Պատիւ մը

Յուլիս 27 ին տեղի ունեցաւ Գ. Նանահեղների ընդ Օր. Սարաֆեանի պատկազարութեան հանդէ-րը, օրիորդի ծնողաց զանակարանին մէջ, ի նը-կայութեան Տ. Ս. Ներշապուհի, Տ. Մ. Մանիկ-

եանի և երկու նոր ամուսնեւոր բարեկամաց՝ Կը-րատական մը խոսեցաւ Նի. Եւրքի հոգի Տ. Մ. Մանիկեան. Տ. Ս. Ներշապուհի քն. խոսք ի-ններուն համար հանգանակուեցաւ 76 տարեկ: Հոն ուսած է, զայն յատկացնելու համար հիւանդութիւնը: Հոն կամ տեղիս մասնաճիւղին: Ն. Կ. Ն. Փ.

ԶԻՆՈՒՈՐԻ ՆՈՅԵՐ

Շարաթ մըն է որ Սիւնիւ Էմիլուէնգիա անու-նով տարափոխիկ հիւանդութիւն մը ծայր տաւած է զեմփին մէջ: Գանի մը հարիւր գիտութիւնը փո-խակուած են արդէն: Քնմփին գլխաւոր հիւանդա-նոցն զատ մասնաւոր չենք մըն ալ հիւանդանոցի վերանուած է՝ միւնիստի հիւանդութեան երթարկ-ուող հիւանդներ խնամելու համար: Դեպքը պատահած փաշտելու չենքեր տառնին հայա-գութեան տակ տանուած են: Նոյն չենքերուն մէջ ապրող գիտութիւնը չեն կրնար դուրս երթալ, նոյնպէս ուրիշներ չեն կրնար նոյն չենքեր մոտ-նել: Հասկնալի է որ այս բոլոր միջոցներուն նը-պատակը հիւանդութեան ծաւալումը արգելիլ է:

Հրամանատարութեան ասանձին հրահանգին համաձայն, զեմփի այցելութիւններուն արգելուած է այդ չենքերն ներս մտնել. գիտութիւններուն ալ արտանքին չկայ տուն երթալու: Ըստ գիտա-րութեամբ արտանքին կը արուի քաղաքով վի-ճակ ներկայացնողներուն: օրինակի համար, ազ-գականի ծանր հիւանդութիւն, մասը կային: Գիտ երկէ մեր զուսմարտակի գլխաւոր պաշտօնաւե-նակն աշխատող զարգիւ

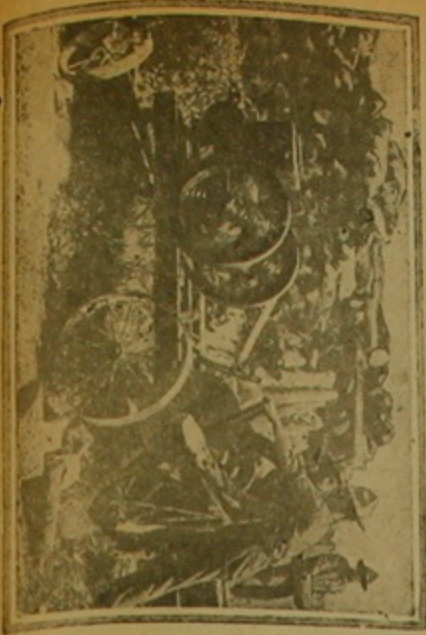

66—16 շաբաթուրդ 7 մարտի և 8 ապրիլի
հեր 47 սեկթ

Հ. Յ. ԴԱՆԵ. ՔԼԵՊԷՆ ԼՈՍ ԱՆՃԵՂԵՍԻ ՄԵՋ

Երկու տարեկան է զեր տեղի հայ երիտասարդական բաժնի ղեկավարը: Դրանք չեն հաշվում: Դրանք չեն հաշվում: Դրանք չեն հաշվում:

Քլեպեն պիտի դառնայ տեսակ զբոսայգի մարզարանի և զբոսայգի մարզարանի: Դրանք չեն հաշվում: Դրանք չեն հաշվում: Դրանք չեն հաշվում:

Չարդարան է ան մեր անձան հերոսներու պատկերները և զանազան զեղարուեստական նկարներով:

Պատկերն զար կը ծածկեն զբաղմունքը, Հայկական երաժշտիկ և ամերիկական սառնադարձը:

Քլեպեն բաց պիտի ըլլայ տառապանք մամը ուրիշ միջին զինքերու մամը 32 ր: Հասցեն է. — 540 Ս. Մէյն փողոց: Այն մարդ թող փութայ պատիւը այս զեղարուեստով:

Հ. Յ. Դ. Լ. ԱՆՃԵՂԵՍԻ ՔԼԵՊԷՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄԻ

ԼՈՍ ԱՆՃԵՂԵՍԻ

«ԼԻԲԵՐՏԻ ՌԵՍՏԱՐԱՆՆԵՐ»

Ողբերգութիւն Չորս Արարած
Հեղինակ՝ ԿԱՅԵԱՎ ԲԱՆՈՒՐԵԱՆ
Գին 50 ՍԷՆՏ

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝
82 Բիլլեր փողոց, Ֆիլադելֆի, Մէյն.

ԱՍՍ ԿՏՐՈՆԸ ՊԱՆԷ

Եւ ներկայացուց զայն երբ քու թաղարմ տառն պատկերներուց համար կ'այնչեմ:

ՈՒՅԻ ՓԱՄՈՒԱՆ ԵՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Թաղարմ զորքը որ մեկի կը յանձնուի մամը տառապանք 9 Էն տառը, պարտաւ կ'ըլլայ մամը 5 Էն կ'աւրին եւ, միւսին որուն մէջ, բացի կ'երակի:

ՄԵՆԵՐ ԿՈՒՏԱՆԵՐ ՁԵՆԻ ՁԵՆԵՐԸ

ՄԵՆԵՐԻՆԱՅ ԿԱՄ ԵՆՈՐՈՅՈՒՆ ՊԱՏԿԵՐ ՄԵ

Քու տիպի թաղարմ պատկերներէ մէկ, երբ այս կարճակամ ընկերակցած է, չինք տալարմ արժանաթիւնը զորքի նա որ կը կատարուի մեր պատկերաւորական թանկի մէջ: Այս արժեքով կարենանք նախ գումարէն համարել կը նկատուին: Ասիկա մասնագործի կերպն է որով կը յայտարարենք մեր թաղարմ նկարներու տառապանքը ըլլալը:

WEBSTER BROS., INC.

ՈՒՆԵՐՈՒՄԵՐ ԵՄԱՆՈՒՄԵՐԻՆ ԸՆԿ.

ՖԻՈՅՏ ԼԻՆ, Սիւնթալմանտեր

Վան Նէս և Մարիֆոգա փողոցներու անկիւնը

ՖԻՆԵՐԸ, ՔԱՎ.

Կը պարտաւորուին ամէն տեսակ զեղարուեստներ կատարելով զգուշութեամբ և չափաւոր գրանցով:

FRESNO FURNITURE CO.

Երկու համարներ

2232 Թիլլարի — 457 Այ փողոցներ

TELEPHONE 1965

Ամէն տեսակ կարասիք և մատարաններու ճոխ միջերէ մը: Եւ կը շուրջապահեն կատարելով ուղղապահութիւն և տառայ սխալ ներկայացումներ: Կրնան շափաւորութիւնը մեկ կը ձգեն որ բազմաթիւ ուրիշ խանութներու, զինքուն նա և մեզմէ անկէ երբ մեր շահը պահանջէ:

Եթէ ունիք արժու, սեղան և կամ ունէ տան կարասիք որ կատարած են և կամ նորոգելու պէտք ունի մարդկաւ տաղանգործը անիմը որ կը մտնողէ շատ զոհաւորեցի կերպով:

Կը շինենք նաև ընտիր ընկալիչ փայտէ թափիներ շատ զեղարուեստ և զիմացկուն: Կրնանք շափաւոր:

Հարասիք, ժողով և կամ խնայողներու համար արժու մարմնու կուտանք:

Ֆրէզմայի կարասեաց Ընկերութիւն

ԴԱՆԵԼ ԳԱՆՃԱՆԱՆ Սիւնթալմանտեր

Liberty Pharmacy

911 Van Ness Ave. Telephone 1202

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

ԹԷԼԷՖՈՆ 1202 911 Վան Նէս պողոտայ (Քէյ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐ

Ազատութեան Հայ Դեղարանն է այդ, որ Հայ զեղարուեստներ Յ. Կ. Կոստանեան և Կ. Կուկուեան միտ պատրաստ են տալարուելու և օգնելու ամէն հայու, որ կը դիմէ իրենց: Ամէն զեղարուեստ որ կը պատրաստուի Ազատութեան Հայ Դեղարանին մէջ, անոր ճշգրտութիւնն ու որակը երաշխաւորուած է: Ձեր զեղարուեստները միտ տարէք Ազատութեան Հայ Դեղարանին, եթէ կուզէք որ զեղարուեստը ապահով զգալ թէ շահու և թէ օգտակարութեան տեսակետներով:

Ֆրէզմայի և շրջակայքի բոլանդակ հայութեան ծանօթ այս զեղարանը ամէն օր բաց է առաւօտեան մամը 7 Էն մինչև կէս զինքեր:

ՖԱՌԻԼԵՐԻ ԴԵՐՁԱԿ

Եթէ կուզէք ճաշակներու համաձայն ձեր մտնային զեղարուեստ, «Բիթեր» նորամուտեան համապատասխան, մաքուր զորք և կար, միտ երաշխաւորուած, մեզի տուէք մեր ապրանքները, մէկ ընդէ անգամ չը պիտի վարանիք որ պիտի կրնա՞ք զոհաւորած տալ մեզի, որովհետեւ իմ զինքն 10 տոկոս զեղարուեստ են:

Ուրիշներուն դիմել տալ մեզի փորձեցէք մեր շահուն համար իսկ:

ՏԻԳՐԱՆ ԹԷՐԶԵԱՆ

Ֆալարի միակ զերմայր

Dick Terzian, P. O. Box 484
Fowler, Cal.

ԱԹԵՆԱԿԱՆ ՀԱՅԱԳՈՐԾ

Տեղի՝ Ս. ԼԱՂՈՒՍԻՍ

1253 Էյ փողոց, Ֆրէզմո, Թէյ. 1402

«Աթենա» կուտած հացի տեսակը, բոլորակ ֆրանսական հացի նկատմամբ առաջին անգամ շուկայի վրայ դնողները մենք եղած ենք:

Ձեր հացի ապրանքները մեզմէ ըրէք:

ԱԹԷՆԱ ՊԵՅԲԵՐԻ

Էյ և Մըրսէս փողոցներու անկիւնը:

Ֆրէզմո, Քալ. 5267

ATHENS BAKERY

JO'S EXPRESS

ՃՕ ԷՔՍՊՐԵՍ

Ամէն կարգի փոխադրութեան գործ կը տանման 6 Էն ամի գնով:

Տեղի՝ 221 Էյ փողոց, Ֆրէզմո, Քալ.

Թէլֆոն 1538

ՃԱՆ ԴԱՆԵԼԵԱՆ

Real Estate

Միտու մեծ և փոքր այգիներ

FOWLER, CAL.

ԿԱՄ SELMA, CAL. Telephone 65 F 2 (523-26)

Real Estate

Ս. Ա. ԱԺԵՐԵԱՆ

ԵՄԱՆՈՒ ԱՅԳԻՆԵՐ

Այգիներ 20, 40, 80 էյքեր, Սան Ուոլթեր Կէլի մակարդը կուտող Փարիլերի շուրջ կը ծախենք ընտիր այգիներ, զերմաւորեցի զներով և պայմաններով:

ՄԷԼԻ մղով հիւսիս փարիլերէն

Հասցէ է. — S. A. AZHDERIAN, PARLIER, CAL.

ՏԻ. ՀԱՅԱԿԱՆ ԱՍԱՄՍ

ՀԱՅ ԱՍԱՄԱՐԱՅՈՒՄ

Մասնագէտ եմ փէյթի և կամքակի նախ լեզուներ և թաշկու:

ԱՌԱՆՑ ՑԱՄԻ:

DR. H. ADAMS

ԲԻԲԵՐՈՒՄԵՆ ԵՆԵՐ

Սեմիակ 13 Թէլֆոն 739

Ֆրէզմո Փոսթ Օֆիսին դիմացը

ՖՐԷԶՆՈՅԻ ԵՒ ՇՐՁԱԿԱՅԻ

ԱՅԳԵՊԱՆՆԵՐՈՒՆ

Ուրախութեամբ կուտած յայտարարելու Ֆրէզմոյի և շրջակայքի հայ աշակերտներուն որ «Աթենա» հիւր թանկաց թրքերով կրնան արագ ծառայութիւն մատուցանել հայ աշակերտներուն, փոխադրելով չափի կամ ունէ պատու:

Ամանաթ ըլլալով Ֆրէզմոյի հայութեան, որովհետեւ նոր սկսած եմ այս գործը հոս, այս յայտարարութեամբ կուզեմ ծանօթանալ հայրենակիցներու: Տեղի՝ 928 Այ փողոց:

Թէլֆոն 1538 Ֆարգամենթով

297 ՄԵՆԱՍ ՓԻՐՈՒՄԵԱՆ

The New Idea Store

915 Վան Նէս Էյֆիլի (Քէյ)

Տեղի՝ ՏԻԳՐԱՆ ԴԱՂԵՆԵԱՆ

Տարիներու ընթացքին այս տառապանքի միջին մէջ՝ Թէ հոս և Թէ Իսթը, մեր ըսկըրունքը եղած է մեր շահէ տալ մեր յաճախողներուն զոհաւորած տալ:

Այս խանութը որ բացած ենք բանի մը ամիսներէ ի վեր բոլորովին նորութիւն մըն է թէ ապրանքներու զատարարութիւն և Թէ իրենց զներով:

Մի մտնաք յաճախելու այս խանութը և ծանօթանալու մեր ապրանքներուն ինչպէս նաև զներուն:

HOWARD JEWELRY CO

ՀԱՌԵՐՏ ԳՈՂԱՐԱՎԱՅԱՌ ԸՆԿ.

Հին և ծանօթ փաճառուն ամէն տեսակ ծառայողներու, մատանիներու և զարդանկարներու: Լաւ ապրանքներ և շափաւոր զներ:

Ձեր զննմաներու համար եկէք մեզի և զոհ պիտի մտաք: Տեսէք Յովի. Այլունեանը:

Թէլֆոն՝ 3977 Ֆրէզմո, Քալ. (507-33)

2017 Մարիֆոգա փողոց

DR. K. Y. TUEY (ՏԻ. ԹԻԼԷԻ)

239½ E. FIRST ST. (Սեմիակ 21-25)

Լուս Անճրիկ, Քալ.

ՕՖԻՍԻ ՓԱՄԵՐ

Առաւօտ 9½ մինչև կէս օրէն ետք 4 և 5:30 Էյ 7:30

Կիրակի օրէն 9½ Էյ մինչև 2

Բուժած եմ հազարաւորներ տառայ զանազան բուժողին զեղարուեստաւորութիւն են: Կը բուժեմ Ենչանկըմութիւն, կոկորդի հիւսման, զիւրապա, տառապանք տկարութիւն, Զրգայնութիւն, զիւրապա, տառապանք արեւան անձաբորութիւն, մարդոց և կանանց զաղանի հիւսմանութիւններ, տարբերութիւն շրմեր Թէ որքան չին ըլլան: Եկէք այսօր բանի ու չէ:

Քաղաքէն դուրս զանազանները թող ինքի զներն և եւ իրենց կը զատաւորանեն:

CASH BASEMENT

Roos Bros

ՃԷՑ ԵՒ ՄԵՐՍԷՍ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ԱՆԿԻՆԸ

ԱՍԻԿԱ ԳԱՆԱՌԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ ԵՒ ՇԱՖԱՐԷ ԵՒ ՄԵՆԵՐ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆԷ ՄԵՐ ՄԱՍՆԱԿՈՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆԵՐԸ ՀԱՆԱՆԱԿ ԲԵՔԸ ՏԸ ՇԻՆ ՇԱՊԿԱՆԵՐՈՒ

\$2.15

Այս փաճառման խանութը զինք, \$2.15, իսկապէս տուելի քիչ է քան զոր մեծաբանակ ունի խանութը զնուածով կարելի է տալու: Մեր հինգ տարբեր խանութներու զնու զաղանկերով խանութը մասնաւոր «զնուած» մը որու հետեւերու զնու կարգաւորութիւնը ապահովեց մասնաւոր «զնուած» մը որու հետեւերու զնու խանութներու քիչի կուտայ: Մարթագոյն և սպիտակ շարժանիւս տեսներով խանութներու քիչի կուտայ: Նկարուն լանջերով, ոմանք շապիկներ — բարձր, ցած և նոր օձիքներով — նկարուն լանջերով, ոմանք տակաւնադրուած, ուրիշներ փոփոխութեան և շարժանիւս:

ՈՒՐԻՇ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ ԵՒ ՇԱՖԱՐԷ ԱՅՅԵՐ

ԱՇՆԱՆ ՍԻԿԵՐՈՒ, ԲՕԹԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱԳՈՒՍՏԵՐՈՒ

\$14.75 \$14.75

Մասնաւոր կանանց և օրիորդներու աշան զեղարուեստներ՝ որոնք հաւաքուած են մեր նոր պէյմարներէն մէջ որպէս հիւսման ամանակին փաճառման այս շարժանիւս համար: Սրմէ սիւնի և փանտաններ, լեզուն տառապանք, զերմաւորեցի հազարաւոր, կամ նորաշիւս շարժանիւս, սրմէ, սիւնի և օրիւշ մետաքսէ հազարաւոր, և վրայի քիչի, մուշտակով կամ փրկով շինուած օձիքներով:

\$3.98

ՇՐՁԱԿԵՍԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆԵՐ

Երբ զիմաստ ապրանքի զինք, այն տան պիտի հասկնաւ որ ինչու համար մենք կ'ապրանք խանութներէ մը այս շրջապահներու համար: Մենք, բազմաւոր էինք տանք աման զներով և որովհետեւ որ մեծ քանակութեամբ զներ և զներն այ ամենացածր նշանակելով, խանութներու տանք կուտակուած զներուն:

ԱՄԲՈՂԸ ԲՈՂԱՀԻՍ ՇՐՁԱԿԵՍԵՐ — ԱՆՃԵՂԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿ ՊԱՇՏ-ՊԱՆ ՍՐՃԷ ՇՐՁԱԿԵՍԵՐ

ՊԱՆ ՍՐՃԷ ՇՐՁԱԿԵՍԵՐ — ՈՒՐԻՇ ՏԵՍԱԿԱՆԵՐՈՒ, ՄԻԱՅՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՍԵՐՃԷ ՇՐՁԱԿԵՍԵՐ — ՈՒՐԻՇ ՏԵՍԱԿԱՆԵՐՈՒ, ՄԻԱՅՆ

\$3.98

Մեկու փայլ

Սան Ֆրանցիսկո

Roos Bros INC.

Օֆիս

Պերի

DR. L. S. CHOY

ՏՈՒՐՈՐ Լ. Ս. ՉՈՅ
1131 Tulare St., FRESNO, CAL.

ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ՀՈԶԱԿԱՒՈՐ ԲԺԻՇԿԸ

Զ. Չոյանան, որուն հասցեն է Բուրլը Տի. պատ 144, Ֆրեզնո, կը խնդրէ քաղաքային խնամ- գործութեան յայտարարել Բէ Տիւնի Չոյանան երկար տարիներ անտանելի հիւանդութենէ մը տառապելէ վերջ, բուժուած է կատարելապէս Տր. Չոյի մեղքով: Այս տիկինը տարիներ յաճա- խած է տեղական բժիշկներու բժշկութեան և Բէ Արեւելեան քաղաքներու մէջ, բայց օգուտ մը տե- սած չէ անոնց զեղբրէն: Հիմա տիկինը կատարե- լապէս բուժուած ըլլալով երախտապարտ կղզայ շինացի բժիշկին և կը յանձնարարէ զայն հայ հա- տարակութեան, և պատրաստ այս մասին իրեն զիմոյններուն աւելի մանրամասնութիւններ հա- ղորդել:

Բոլոր հիւանդութիւններ և տխուր կը բուժեն բուսականներու միջոցաւ: Բոլոր մեր ներքինութիւններ և ֆիզիքական տառապանքները եկէք և ինքի պատ- մեցէք կամ զրեցէք, և ամենայն զաղտնապահութեամբ ևս մեզի պիտի ցուցնեն անողջանալու միջոցները: Եթէ ուրիշ տաղթորներէ զա՛ման մը չի կրցիք զու- նել, մի յուսահատիք. այլ եկէք և ինքի հետ խորհրդակցեցէք: Խորհրդակցու- թիւնը մեր է:

Ունիմ երկար տարիներու փորձառութիւն և զուգ գործնականապէս կրնաք ստուգել իմ ըսածներս:

Եթէ քաղաքի մէջ էք, եկէք գրասենեակս. իսկ եթէ քաղաքէն դուրս հեռու տեղ կը գտնուիք, զրեցէք ինքի, մեր հայերէնով, մեր հիւանդութեան նշան- ները, և ես այդ նշանները քննելով մեր հիւանդութիւններուն կտրուկ զարման- ներ պիտի յանձնարարեմ:

Գրեցէք ինքի և պատեցէք իմ խորհուրդներուն:

Ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւններ կը բժշկեն: Ծառերը բժշկած եմ աստղաբաշի, շղայնութեան, զորոնիկ հոստախտ (քաթար) անմարտողութեան, երկկամունքի, քնքամախութեան, ուսմախութիւն և այլն ծանօթ տկարութեան:

Հետեւալ քանի մը վկայութիւնները բաւական ըլլալու են համոզելու զմեզ.

Տր. Չոյ, Ֆրեզնո, Օգոստ. 31, 1917
Հրապարակաւ կուգամ ընդհանրապէս յայտնել մեզ զիս բուժելուդ համար երկկամունքի հիւանդութեան: Ուրիշ բժիշկներ մինչև անգամ վրաս գործողութիւն կատարելու խօսք կընէին, բայց զուտ չորս շաբաթէն անող- ջանայի դիմ զու գեղեցիկ: Կը յանձնարարեմ ուրիշներու որ չեղ զիմեն:

Չերդ՝ Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
647 Էմ փողոց, Ֆրեզնո, Քալիֆորնիա

Տր. Չոյ, Քու գեղեցիկ զիս բուժեցին: Ուրիշ տաղթորներ կրէին Բէ պէտք էր գործողութիւն կատարուէր իմ վրաս անմարտողութիւն համար. բայց ես զու բուսական զեղբրէն փորձելով երեք շաբաթուան մէջ անողջացայ:

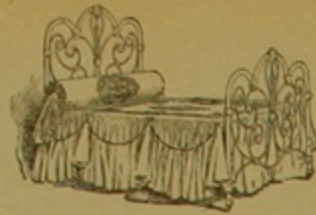
Շնորհակալութիւն:

Տիւ. ՄԷՏՐԻ ՖՐԷՏ
2170 Էմ փողոց, Ֆրեզնո, Քալիֆ.

Կուրծքի հիւանդութիւն ունէի տարիներէ ի վեր: Ծառ տաղթորներ տեսայ, բայց անօգուտ. հիմա բոլորովին անողջացայ զու գեղեցիկ անոնով, հինգ շաբ- թուան մէջ:

Տ. ՖԻՐԱՄԻՍԻՍ
1028 Մէյօր փողոց, Ֆրեզնո

Josephian Furniture Co
848 Eye St. Fresno

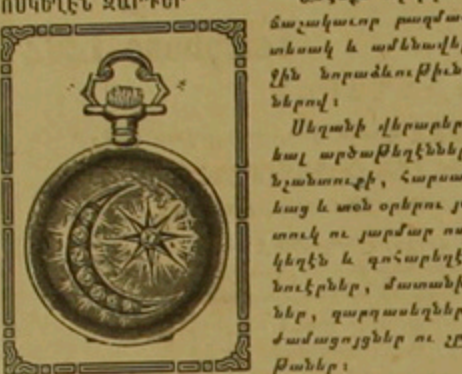

Տունիդ վերաբերեալ ամէն տեսակ կահապար- տները նոր և զորամասնած ամէն զատակարարի մար- դու քաղաքի համար: Գոհացուցիչ ապրանքներ մա- նաւանդ լաւաշ հաց եփելու վառարաններ լաւա- դոյն տեսակէն, զնէլ, ծախել և փոխանակել: Մենք պարտական կըզգանք հաւատարմութեամբ և իշխմամբ ծառայել ամէն մարդու անոնց ա- շտուկեան մենք կը ջանանք նաև ամէն խանութ- ներէ աւելի պակաս գնով ծախել անոնց սակար- կութեան:

Եկուր և տես: Եկուր աւ տես: ԱԼԷՔՍ. ՅՈՒՆԷՔԵԱՆ

Fresno Jewelry House

ԳՈՀԱՐԵՆՆԵՐՈՒ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՐԻՆ

ՓՈԼ ԱԶԱՏԵԱՆ
1158 Այ փողոց Ֆրեզնո, Քալիֆ.

Է. Է. ՊԵՐԷ, 602 ԱՅ ՓՈԼՈՑ
602 Այ Սթ. Ֆոն 495

Գայտարութիւն և օթմապիկ նորոգութիւն կընենք ամենայն ապագութեամբ: ԷՏ. ՊԵՐԷ եր- կար տարիներով փորձառութիւն ունի որպէս ա- տաշնակարգ վարպետ մեքենագէտ. ազէկ կը ճանշնայ միւր և իր գաւառութիւնը ի հարկէ ար- մէքաւոր է և սիրով պէտք եղած հրահանգները կուտայ իր յանձնարարներուն: Իրեն երկաթա- գործ ու պայտար ինչպէս նաև համեմատ ու սիրա- շահող քննադատութեան տէր անձ մը արժանի է հայերէն խափարուելու:

Անոր գները չափաւոր են, և անկեալ ամէն կեր- պով կը ջանայ գնեց զո՛ւ թողուլ:

ՀԱՅԱԿԱՆ ՊԼՈՒՐ

ՊԼՈՒՐ ՊԼՈՒՐ
Այլերին խնայած պիտի լինիս եթէ պլուրը գոր- ծածես:
Պլուր գործածողը չէլ հաց կը գործածէ և շատ անուշ կատանայ-գործող մարդուն կենսական ոյժ տալուն է:
Կը ծախուի, փառնար 10 սենթ: 100 փառնար \$9.00 է:
V. KRICKORIAN
2198 Railroad Ave., Fresno, Cal.

ՓԱՐՍԵՆՍ ՖԼԱՌԻՐ ՇԱՓ

ՓԱՐՍԵՆՍԻ ՆԱԿԱՆՈՅԸ
Բաց է կիրակիները և երեկոները:
1136 Ճէյ փողոց, Ֆրեզնո, Քալիֆ.
Թէլեֆոն 469 Ճէյ

Valley Lumber Co.

ՄԵՆ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
Առաջ, Շինելու, պիտի պօրտ, պատրաստ բու- ֆիլիկ և հարաւուտ ֆլորիկ ունինք:
Ֆ. Տիմ Փրէսթար, Սեփականատէր
ՎԷԼԼԻ ԼԵՄՊԸՐ ՔՄԲՆԻ
Էյ, և Մօնօ — Թէլեֆոն 1646

Միայն առաջին կարգի Այգիներ կտանա- նենք, որովհետեւ վերջի ի վերջոյ ամենք ամանա- գոյնեցնենք:
Տեսէ՛ք՝ ԼԵՆՈՐ ԱՌԱՔԵԼԻԱՆԸ (Արքիմ)
REAL ESTATE
LEON ARKLIN
Գործակալ անարժ կալուածքի
Յաւրթի սեմնայն քերթի օփիսը
Թէլեֆոն 151 Յաւրթ, Քալիֆ. (510)

ՏՈՒՀԱՆՆԵՍԵԱՆ ԵՒ ՅԻՎԱՆՆԵՍԵԱՆ

Օրենսգէտ և փաստաբան
Յաննէ կառնեն ամէն տեսակ դատական և քրե- նական գործեր:
Սենեակներ 235—206, Քէյ և Բուրլը փողոց- ներու անկիւնը՝ ԲԱՌԻԼ ՇԷՆՔԻՆԻ մէջ:
Թէլեֆոն 936 Տան Թէլեֆոն 3021 W
Խորհրդակցութիւնը մեր է: Նորրի փողոց

ՀԷՐԻ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Փաստաբան
1933 Մարիփօզա փողոց, Ֆրեզնո
Սենեակներ 4 և 5 Թէլեֆոն 579

ԳՐԻԳՈՐ ՕԶԱՆԵԱՆ

ՕՐԷՆՍԳԷՏ
Յաննէ կառնեն ամէն տեսակ դատական և քրե- նական գործեր, նաև քրեյ ու քննել ունի քրեյքի վերաբերեալ թուղթեր միմ խնամով:
Սենեակ B 1942 Քրեմ փողոց, Ֆրեզնո
Թէլեֆոն 1595

ԱՍԹՈՐ ԷԼՄԱՍԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
Բիփլեպիքըն Պիտիկ
Ֆոն 772 Ֆրեզնո, Քալիֆ.

ԱՐՄԵՆ ԵՐԷՏԵԱՆ

Օրենսգէտ և փաստաբան
1942 Թիւրարի փողոցի վրայ, Ֆրեզնո
Սենեակներ 129—130 ԷՏԸՐԻ ՇԷՆՔԻՆԻ մէջ
Թէլեֆոն 1537

ԱԼԷՔ ՓԻԼԻՊՈՍԵԱՆ

Նոր Օթիս
611—621 WASHINGTON BLDG.
Լուս Անճըլէս, Քալիֆորնիա

ՏՐ. ՎԱՀԱՆ Գ. ԹԱՇՃԵԱՆ

ԱՍԱՄԱՐՈՑԺ
1933 Մարիփօզա փողոց, Սենեակ 2-3
Օթիսի ժամեր Թէլ. 920
Առաւօտներ 8—12 Կ. Օ. Ետի 1—5

ՏՐ. ԳՐ. Մ. ԽԱՆԴԱՄՈՒՐ

ԱՍԱՄԱՐՈՑԺ
Մասնագէտ կամրջակի և Ագոյցի կրիփիկի Մրքիկի շէնքի, Ճէյ և Մարիփօ- զայի անկիւնը ամենաարժէքէն ճիշդ յար կը. 614 Թիւ սենեակը: Հետախօս 1966

ԱՍԱՄԱՐՈՑԺ

ՏՐ. Ա. Կ. ԱՂԱՄԵԱՆ
14 Տարուայ փորձառութիւն
ԷՏԸՐԻ Պիտիկ, Թիւ 105 սենեակը: Հետախօս
Թիւ է 1888 և ան Թէլեֆոնի Թիւ 321 Եյ:

ՏՐ. ՀԱՅԱ Մ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

(ԱՍԱՄԱՐՈՑԺ)
Բիփլեպիքըն պիտիկ, Սենեակներ 10—11
ՕՅԻՍԻ ԺԱՄԵՐ
9—12 1—5
Թէլեֆոն 772

Dr. I. B. HINES

ՏՈՒՐՈՐ Ի. Գ. ՀԱՅՆԶ
Փէրքըսըն Պալ, Ճէյ փողոց
Բնակարան 333 Պէթօն Էյփ, Ֆրեզնո, Քալիֆ.
Թէլեֆոն 504 Օփիսի ժամեր
10—12 Առաւօտ, 2—4 Կէս օրէ վրէ
Իրիկաներ 7—8 Կիրակի օրեր 2—4

A. B. HOPKINS & SON

Ա. Պ. ՀԱՓԷՆՍ ԵՒ ՈՐԻԿ
ՄԵՆԵԼԱՐԱՐՁՆԵՐ
1240 Այ փողոց, Ֆրեզնո, Քալիֆ.
ՀՕԹԷԼ ՖՐԷԶՆՈՑԻ ԴԻՄԱՅ
Թէլեֆոն 153 Օփիսը միւտ քաղ
Մազկեմիշներու ապագրանքներ ալ կընդունին:
Գները չափաւոր: Զմտողներու հաճանքային վկայական:

ՃԱՆ ԷԼՄԱՍԵԱՆ

Անշարժ կալուածներու գործակալ
Սենեակներ 7—8 Բիփլեպիքըն Պիտիկ
Թէլեֆոն 772 Ֆրեզնո, Քալիֆ.

Հետախօս 2133 Ճէյ

ՄԻԼԹԸՆ Բ. ՏԱՅՄԸՐ
MILTON E. DYNOT
Մասնագէտ քուրթի փորձի և ԷՏԸՐԻ
ճորդակցու գործին մէջ:
1809 Harvey Ave. Fresno

Job "ASBAREZ" Job

PRINTING
"ASBAREZ" JOB PRINTING
816 Eye St. Phone 2761
FRESNO, CALIFORNIA
WE PRINT:—
Letterheads, Billheads,
Statements, Envelopes,
Cards, Circulars, Folders,
Fine Booklets etc.
We Never Disappoint a Customer on a
Promise. You get the Job when it's Due
"ASBAREZ"
Quality and Style are by far the best
obtainable for many miles around.
Fitted up with the best of equipment
and new and up-to-date material.
Prices Reasonable Phone to 2761

DEPARTMENT

ՔԱՆԻ ՄԸ ԽՕՄԲ՝ ԱՍՊԱՐԷԶԻ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱԺԵՆ
ՄԵՐ ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ԿԸ ՏՊՈՒԻՆ.—
Նամակազոյներ, գանձատոմսեր, վիճակացոյցներ, պաշարաններ, քարտեր, մահազոյներ, հարսանեկան հրաւիրագր- բեր, շրջաբերականներ, տեսարկներ, յայտագրեր, զրքեր և այլ հրատարակու- թիւններ նուազագոյն գներով և կատար- եալ երաշխաւորութեամբ:
Փորձեցէ՛ք մեր ետ ապարանը: